

Promemoria

Samarbete med Specialdomstolen för Sierra Leone

Promemorians huvudsakliga innehåll

Den 16 januari 2002 träffade Förenta nationerna ett avtal med Sierra Leones regering om inrättande av en oberoende särskild domstol, Specialdomstolen för Sierra Leone, för att lagföra de personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt samt för brott mot viss nationell rätt som har begåtts i Sierra Leone från den 30 november 1996.

På initiativ av Specialdomstolen har en överenskommelse om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av Specialdomstolen förhandlats fram med Sveriges regering. Den 15 oktober 2004 undertecknades överenskommelsen.

I promemorian föreslås att Sverige skall tillträda överenskommelsen om verkställighet i Sverige av fängelsestraff utdömda av Specialdomstolen. Vidare föreslås den lagstiftning som krävs för att Sverige skall kunna uppfylla de förpliktelser som följer av överenskommelsen. Dessutom föreslås i promemorian att Sverige skall möjliggöra samarbete med Specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp. Förslag till de lagändringar som ett sådant samarbete föranleder lämnas i promemorian.

Innehållsförteckning

Promemorians huvudsakliga innehåll	1
1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt	3
2 Bakgrund	6
2.1 Andra internationella domstolar	6
2.2 Specialdomstolens tillkomst	7
3 Specialdomstolens behörighet och organisation	9
3.1 Specialdomstolens behörighet	9
3.2 Specialdomstolens organisation	12
4 Rättsligt samarbete med Specialdomstolen	14
4.1 Verkställighet av Specialdomstolens domar	14
4.1.1 Verkställighet enligt Specialdomstolens stadga	14
4.1.2 Straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och Specialdomstolen	15
4.1.3 Överförande av straffverkställighet enligt svensk rätt	17
4.2 Samarbete i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål	20
4.2.1 Specialdomstolens reglering	20
4.2.2 Svensk rätt	21
5 Överväganden och förslag	27
5.1 Tillträde till straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och Specialdomstolen	27
5.2 Samarbete med Specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål	27
5.3 Lagstiftningsbehov	28
5.4 Närmare om regleringen	29
6 Ekonomiska konsekvenser	36
7 Ikraftträdande	36
8 Författningskommentar	36
Bilaga 1: Stadga för Specialdomstolen för Sierra Leone	40
Bilaga 2: Avtal om straffverkställighet med Specialdomstolen för Sierra Leone	57

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt¹

dels att rubriken närmast före 10 § skall utgå,

dels att 1 och 2 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 1 a , 8 b, och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag gäller i förhållande till

– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien *och*

– den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda.

Om någon av tribunalerna begär rättsligt biträde av Sverige, skall den begärda åtgärden vidtas enligt vad som sägs i denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag gäller i förhållande till

1. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 25 maj 1993 inrättade internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien,

2. den av Förenta nationernas säkerhetsråd den 8 november 1994 inrättade internationella tribunalen för Rwanda, *och*

3. *Specialdomstolen för Sierra Leone, inrättad genom avtalet den 16 januari 2002 mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering, med de avvikelser som anges i 1 a §.*

1 a §

I fråga om utlämning till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas 8 b § i stället för 3-8 a §§. I fråga om rättslig hjälp tillämpas 9 a § i stället för 9 §. Bestämmelserna i 13 § första stycket om överförande av lagföring skall inte tillämpas.

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 1995:1306.

² Senaste lydelse 1995:1306. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket upphävs.

2 §³

En ansökan *som avses i 1 §* skall ges in till Justitiedepartementet. Underrättelser i och redovisning av ett ärende till tribunalen skall vidarebefordras av Justitiedepartementet.

En ansökan *från någon av tribunalerna* skall ges in till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Underrättelser i och redovisning av ett ärende till tribunalen skall vidarebefordras av Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

En ansökan och bifogade handlingar enligt denna lag skall vara skrivna på engelska eller svenska eller åtföljas av en översättning till något av dessa språk.

8 b §

I fråga om utlämning för lagföring till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas de bestämmelser om utlämning i lagen (1957:668) om utlämning för brott och i annan lag eller författning som gäller för en motsvarande begäran från annan stat. Utlämning till Specialdomstolen får dock ske även om hinder mot utlämning till en annan stat hade förelegat enligt 2 § eller 4 § eller 10 § andra stycket lagen om utlämning för brott.

Ett beslut om häktning som Specialdomstolen för Sierra Leone har meddelat i behörig ordning skall godtas som grund för ett beslut om utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

9 a §⁴

I fråga om rättslig hjälp till Specialdomstolen för Sierra Leone tillämpas lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål om inte annat framgår av denna lag. Bestämmelserna i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket samma lag skall inte tillämpas.

Regeringen får besluta att rätts-

---

³ Senaste lydelse 2002:330.

⁴ Tidigare 9 a § upphävd genom 2002:330.

lig hjälp får lämnas till Specialdomstolen även om hinder hade förelegat mot att lämna rättslig hjälp till en annan stat på grund av att den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Om en åklagare eller domstol finner att ansökan bör avslås på den grunden, skall ansökan överlämnas till regeringen.

Specialdomstolen skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med villkor som avses i 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2006.

2 Bakgrund

2.1 Andra internationella domstolar

År 1993 beslutade FN:s säkerhetsråd genom resolutionerna 808 (1993) och 827 (1993) att inrätta en internationell tribunal för lagföring av personer som är ansvariga för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt begångna i f.d. Jugoslavien sedan 1991 (Jugoslavientribunalen). Beslutet fattades med åberopande av kapitel 7 i FN-stadgan.

Nästkämljande år beslutade säkerhetsrådet med resolution 995 (1994) att inrätta en internationell tribunal för att beivra folkmod och andra allvarliga brott mot internationell humanitär rätt som begåtts i Rwanda eller av medborgare i Rwanda på angränsande staters territorium mellan den 1 januari och den 31 december 1994 (Rwandatribunalen). Även det beslutet fattades med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan.

Bestämmelserna i kapitel 7 ger säkerhetsrådet behörighet att vidta åtgärder för att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet. Det innebär att besluten att inrätta Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen och bestämmelserna i deras stadgor, om t.ex. jurisdiktion och samarbete, är bindande för alla FN:s medlemsstater. Medlemsstaterna är t.ex. skyldiga att bistå tribunalerna med upptagande av vittnesmål, gripande eller kvarhållande av personer och överlämnade eller överföring av anklagade till tribunalerna. Av stadgorna följer däremot inte någon skyldighet för medlemsstaterna att verkställa straff som utdömts av tribunalerna. En stat kan dock förklara sig villig att göra det.

Både Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är alltjämt verksamma. De är de första internationella tribunaler som har inrättats sedan krigsförbrytarrättegångarna i Nürnberg och Tokyo efter andra världskrigets slut.

Den första permanenta internationella brottmålsdomstolen för utredning och lagföring av allvarliga brott mot humanitär rätt inrättades genom antagandet av Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen den 17 juli 1998 (Romstadgan). Sverige tillträdde Romstadgan den 28 juni 2001 och stadgan trädde i kraft den 1 juli 2002 (se SÖ 2002:59). Internationella brottmålsdomstolen har till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen sin grund i en multilateral överenskommelse, och Romstadgan är därför bindande endast för de stater som valt att tillträda den. Till skillnad från tribunalerna är Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion inte begränsad till ett visst geografiskt område. Tribunalerna inrättades retroaktivt medan principen om icke-retroaktivitet gäller för utövande av Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion. Internationella brottmålsdomstolens jurisdiktion, liksom Jugoslavientribunalens, omfattar brott som har begåtts efter en viss bestämd tidpunkt men utan att någon borte tidsgräns finns.

Sveriges samarbete med Internationella brottmålsdomstolen regleras i lagen (2002:329) om samarbete med Internationella brottmålsdomstolen.

Samarbetet med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen regleras i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen). I den lagen finns bestämmelser om utlämning av personer till tribunalerna, rättslig hjälp och om straffverkställighet m.m. Lagen tillkom till följd av samarbetet med Jugoslavientribunalen. Enligt lagens ursprungliga lydelse fanns inte någon bestämmelse om möjligheter att verkställa straff i Sverige. En sådan reglering infördes först när lagen kompletterades med regler som rör samarbetet med Rwandatribunalen. Efter ändringen föreskrevs att straffverkställighet i Sverige fick medges endast för svenska medborgare och utlämningar med hemvist i eller som på annat sätt hade stark anknytning till Sverige (prop. 1995/96:48 s. 16–18).

I samband med att det infördes en möjlighet att i Sverige verkställa straff meddelade av Internationella brottmålsdomstolen utan några särskilda villkor, som t.ex. anknytning till Sverige, ändrades tribunallagen på så sätt att den inte längre innehåller några särskilda villkor för verkställighet i Sverige. Regeringen uttalade dock att avsaknaden av villkor i lag inte innebär att Sverige villkorslöst åtar sig att verkställa straff i Sverige (se prop. 2001/02:88 s. 138 f.). I stället, menade regeringen, bör begränsningarna anges i förklaringar till Internationella brottmålsdomstolen och de internationella tribunalerna. Förutsättningarna för att ta emot dömda för straffverkställighet skall bero på en avvägning av olika omständigheter, bl.a. antalet fängelseplatser till förfogande och säkerhetsskäl. Sverige har till Jugoslavientribunalen förklarat att det i första hand är svenska medborgare och utlämningar med hemvist i Sverige eller som har annan anknytning till Sverige som bör komma i fråga för straffverkställighet i Sverige. Överförande av straffverkställighet till Sverige har dock skett utan att anknytning hit förelegat.

2.2 Specialdomstolens tillkomst

Inrättandet av Specialdomstolen för Sierra Leone bottnar i en lång period av väpnad konflikt och gerillakrig i landet. Konflikten började år 1991 när rebellrörelsen Revolutionary United Front (RUF) inledde stridigheter i syfte att störta landets regering. RUF ockuperade stora delar av landets diamantrika nordöstra delar. Även den regeringsstödda milisen Civil Defence Forces (CDF) deltog som stridande part i konflikten. Vidare kom landets egen armé efter flera separata militärkupper att styra landet. Efter 1996 års president- och parlamentsval lämnade armén ifrån sig makten till president Alhaji Ahmed Tejan Kabbah. Konflikten fortsatte dock och år 1997 ledde misslyckade fredsförhandlingar mellan regeringen och RUF till ny militärkupp av AFRC-juntan (Armed Forces Revolutionary Council) med följd att presidenten och regeringen flydde till grannlandet Guinea.

I resolution 1132 (1997) den 8 oktober 1997 uttryckte Förenta nationernas säkerhetsråd stark oro över våldet och förlusten av liv i Sierra Leone efter militärkuppen samma år. I samma resolution fastställde

säkerhetsrådet att situationen i Sierra Leone utgjorde ett hot mot fred och säkerhet i området.

När situationen i huvudstaden Freetown lugnat sig något år 1998 återvände president Kabbah. I säkerhetsrådets resolutioner 1181 (1998) den 13 juli 1998 och 1231 (1999) den 11 mars 1999 uttrycktes fortsatt oro över förlusten av liv som konflikten i Sierra Leone förde med sig, och ohyggligheter utförda av rebeller mot civilbefolkningen, särskilt de som riktade sig mot kvinnor och barn, fördömdes.

I juli 1999 i Lomé förhandlade regeringen och RUF fram ett maktfördelningsavtal (fredsavtalet i Lomé). I avtalet utlovades bl.a. fullständig amnesti för alla som deltagit i striderna fram till undertecknandet av avtalet. Snart vidtog dock stridigheter på nytt och maktfördelningsavtalet respekterades inte. Förenade kungarikets militära intervention sommaren 2000 följt av förstärkningen av FN:s fredsbevarande styrka UNAMSIL försvagade RUF. DDR-processen (avväpning, demobilisering, återintegrering) kunde nå framsteg. Den 18 januari 2002 upphörde konflikten i Sierra Leone officiellt genom att alla parter i konflikten skrev under en deklaration om att konflikten upphört. Parlaments- och presidentval genomfördes i maj 2002.

Under konflikten begick såväl rebeller som regeringsstyrkor med dess allierade omfattande överträdelser av mänskliga rättigheter.

Den 12 juni 2000 framställde president Kabbah i ett brev till FN:s generalsekreterare önskemål om att det internationella samfundet skulle pröva de brott som begåtts under konflikten i landet med hänvisning till att han menade att brotten var så allvarliga att de var en angelägenhet för hela världens befolkning.

Efter beaktande av president Kabbahs brev antog säkerhetsrådet den 14 augusti 2000 resolution 1315 (2000) i vilken säkerhetsrådet uttryckte djup oro över de allvarliga brott mot civilbefolkningen och FN-personal som begåtts i Sierra Leone samt över den rådande straffriheten. Säkerhetsrådet uttalade att med de särskilda förhållandena som rådde i Sierra Leone skulle ett trovärdigt system för att skipa rätt och utkräva ansvar sätta stopp för straffriheten och bidra till en nationell försoningsprocess och återuppbyggnaden och bevarandet av fred. Vidare uppdrog säkerhetsrådet åt FN:s generalsekreterare att förhandla fram ett avtal med Sierra Leones regering i syfte att etablera en oberoende särskild domstol. Enligt säkerhetsrådets uppdrag skulle domstolen ha jurisdiktion över de personer som bär det största ansvaret för brott mot mänskligheten, krigsförbrytelser och andra allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt liksom vissa brott enligt nationell lagstiftning i Sierra Leone.

I en rapport den 4 oktober 2000 presenterade FN:s generalsekreterare för säkerhetsrådet de rättsliga och praktiska förutsättningarna för att etablera en specialdomstol för Sierra Leone. Därefter följde drygt ett år av förhandlingar mellan FN och Sierra Leones regering innan de den 16 januari 2002 skrev under ett avtal om etablerande av Specialdomstolen.

3 Specialdomstolens behörighet och organisation

3.1 Specialdomstolens behörighet

Som framgår av föregående avsnitt är Specialdomstolen för Sierra Leone inte inrättad genom beslut av FN:s säkerhetsråd med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan. Specialdomstolen är i stället, liksom Internationella brottmålsdomstolen, inrättad på traktaträttslig grund. Med inrättandet av Specialdomstolen följer därför ingen bindande förpliktelse för FN:s medlemsstater att samarbeta med domstolen. I resolution 1470 (2003) den 28 mars 2003 uppmanade dock FN:s säkerhetsråd alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med Specialdomstolen.

Enligt avtalet mellan FN och Sierras regering och den till avtalet bilagda stadgan, *se bilaga 1*, som sätter upp de rättsliga ramarna för Specialdomstolen, har domstolen behörighet att lagföra personer som bär det största ansvaret för allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt och viss nationell rätt i Sierra Leone, begångna på Sierras territorium sedan den 30 november 1996. Till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen har Specialdomstolen alltså jurisdiktion över både internationell och nationell rätt. Det ligger i linje med det förslag FN:s generalsekreterare lämnade i sin rapport den 4 oktober 2000 till säkerhetsrådet. Generalsekreteraren ansåg att Specialdomstolen borde ha jurisdiktion även över vissa nationella brott eftersom vissa allvarliga gärningar som begicks under konflikten är oreglerade eller otillräckligt reglerade i internationell humanitär rätt. De nationella brott som Specialdomstolen har kompetens över är, enligt artikel 5 i stadgan, bl.a. utnyttjande och bortförande av flickor under femton år samt gärningar bestående i omotiverad förstörelse av egendom.

Den omständigheten att Specialdomstolens behörighet är begränsad till de grävsta överträdelserna mot internationell humanitär och viss nationell rätt innebär inte att underåriga förövare, de som var mellan femton och arton år när brotten begicks, utesluts från att lagföras vid Specialdomstolen.

FN:s generalsekreterare angav i rapporten till säkerhetsrådet den 4 oktober 2000 att många av de barn som deltog i konflikten var föremål för psykisk påtryckning som omformade dem till brutala gärningsmän samtidigt som de på visst sätt var offer. I större utsträckning än i någon annan konflikt, angav generalsekreteraren, användes barn i Sierra Leone som kombattanter samt utsattes barn för kidnappning, tvångsrekrytering, slaveri och sexuella övergrepp. Generalsekreteraren förordade därför att unga lagöverträdare utsatthet särskilt skulle beaktas av Specialdomstolen. I Specialdomstolens stadga föreskrivs i linje därmed att underåriga skall behandlas med värdighet och att hänsyn skall tas till deras unga ålder. (Domstolen har enligt artikel 7 inte jurisdiktion över någon som inte har fyllt 15 år då brottet påstås ha blivit utfört.) Det framgår av artikel 19 i stadgan att unga lagöverträdare inte får dömas till fängelse. Enligt artikel 7.2 kan i stället olika former av vård och utbildning komma i fråga.

I likhet med vad som gäller för Jugoslavientribunalen, Rwandatribunalen och Internationella brottmålsdomstolen tillämpas principen om individuellt och personligt straffansvar vid brott mot internationell humanitär rätt. Det framgår av artikel 6 i Specialdomstolens stadga. Endast enskilda personer kan lagföras. En tilltalads officiella ställning, oavsett om vederbörande är stats- eller regeringschef eller en ansvarig statlig tjänsteman, kan inte frita denne från straffansvar eller lindra straffet. Vidare slås i stadgan fast att en person i överordnad tjänsteställning under vissa omständigheter kan göras straffrättsligt ansvarig för en underlydandes handlingar. Handlande enligt order fritar inte från straffansvar men kan beaktas som en förmildrande omständighet. Nationell rätt i Sierra Leone reglerar det individuella straffansvaret för de brott mot den nationella rätt som Specialdomstolen har kompetens över.

Amnesti fritar inte en person från straffansvar för brott föreskrivna i artikel 2 och 4 i Specialdomstolens stadga. Den regleringen ligger i linje med FN:s ståndpunkt att utfärdade amnestier inte har någon verkan i förhållande till allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt. Amnestin som föreskrevs i fredsavtalet i Lomé 1999 kan därmed inte åberopas, något som den särskilda representanten för FN:s generalsekreterare vid undertecknandet av fredsavtalet och senare även FN:s säkerhetsråd i resolution 1315 (2000) poängterat.

Artikel 2 i Specialdomstolens stadga reglerar brott mot mänskligheten och motsvaras i allt väsentligt av artikel 3 i Rwandatribunalens stadga och artikel 5 i Jugoslavientribunalens stadga. Med brott mot mänskligheten förstås enligt Specialdomstolens stadga brott som begås som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp mot civilbefolkning och som avser mord, utrotning, förslavning, deportering, fängslande, tortyr, våldtäkt, förföljelse på politiska, rasmässiga och religiösa grunder samt andra omänskliga handlingar. Utöver vad som anges i tribunalernas stadgor räknas i Specialdomstolens stadga särskilt upp, vid sidan av våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap och andra former av sexuellt våld. En liknande uppräkningslista finns i Romstadgan för den Internationella brottmålsdomstolen. I Specialdomstolens och Rwandatribunalens stadgor finns inte något krav på att brott mot mänskligheten skall ha begåtts under en väpnad konflikt. I Rwandatribunalens, men inte i Specialdomstolens, stadga krävs vidare att dessa angrepp skall ha begåtts av nationella, politiska, etniska, rasmässiga eller religiösa skäl.

Till skillnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen har Specialdomstolen inte kompetens över brottet folkmord. Med folkmord förstås vissa avsiktliga handlingar som riktas mot en folkgrupp som sådan. Säkerhetsrådet tog inte upp folkmord i sin rekommendation över domstolens jurisdiktion i resolution 1315 (2000) i avsikt att bevis på att det omfattande mördandet under konflikten i Sierra Leone vid någon tidpunkt var begånget mot någon identifierad folkgrupp med avsikt att utrota gruppen som sådan. Inte heller FN:s generalsekreterare fann det lämpligt att låta domstolens jurisdiktion omfatta folkmord.

Av artikel 3 i Specialdomstolens stadga framgår att händelserna i Sierra Leone i huvudsak betraktas som en intern konflikt. Jurisdiktionen enligt artikel 3 avser brott mot den gemensamma artikel 3 i 1949 års fyra Genèvekonventioner angående skydd för krigets offer och mot 1977 års andra tilläggsprotokoll till dessa konventioner. Sverige har tillträtt

samtliga nämnda internationella överenskommelser. Artikel 3 i Genèvekonventionerna anger en viss minimistandard för behandling av personer som inte längre tar aktiv del i fientligheterna i en väpnad icke-internationell (intern) väpnad konflikt. Genom 1977 års tilläggsprotokoll utvecklades och kompletterades den gemensamma artikel 3 i konventionerna. De handlingar som anges i artikel 3 i stadgan är i huvudsak hämtade från artikel 4 i det andra tilläggsprotokollet. Häri ingår brott mot liv och hälsa, frihet och frid, sexualbrott m.m. Uppräkningen motsvaras av artikel 4 i Rwandatribunalens stadga.

Enligt stadgans artikel 4 har Specialdomstolen även jurisdiktion över vissa andra allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt. Det gäller för det första uppsåtligt riktade angrepp mot civilbefolkningen som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter. FN:s generalsekreterare skrev i sin rapport till FN:s säkerhetsråd den 4 oktober 2000 att förbudet mot attacker mot civilbefolkningen utgör etablerad internationell sedvanerätt. Vidare omfattas för det andra uppsåtligt riktade angrepp mot personal, anläggningar, material, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med FN:s stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civilbefolkning eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter. Likaså faller inom Specialdomstolens jurisdiktion uttagande eller värvande av barn som inte fyllt femton år till väpnade styrkor eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter. Generalsekreteraren angav i ovan nämnda rapport att förbudet mot rekrytering av barn till väpnade styrkor i sig utgör brott enligt internationell sedvanerätt men att det är osäkert om det enligt internationell sedvanerätt är en krigsförbrytelse som medför individuellt straffansvar. Artikel 4 i Specialdomstolens stadga saknar motsvarighet i Jugoslavientribunalens och Rwandatribunalens stadgor. Däremot finns brotten upptagna som krigsförbrytelser i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen.

De nationella sierraleonska brott som också ingår i Specialdomstolens jurisdiktion tas upp i artikel 5. Det är svårt att göra en direkt jämförelse mellan rekvisiten för dessa brott med motsvarande svenska, eftersom den sierraleonska rätten skiljer sig från den svenska i väsentliga avseenden. Brotten avser sexuella utnyttjanden av flickor under 14 års ålder samt bortförande av flickor under 16 år i osedligt syfte. Vidare avses brott som innefattar omfattande skadegörelse och anläggande av brand.

Stadgan föreskriver i artikel 8 att Specialdomstolen har jämlöpande jurisdiktion med nationella domstolar i Sierra Leone, dvs. nationella domstolar kan lagföra personer för sådana gärningar som omfattas av Specialdomstolens jurisdiktion. Samtidigt har Specialdomstolen företrädare framför nationella domstolar i Sierra Leone. I varje skede av förfarandet får Specialdomstolen nämligen formellt anmoda en nationell domstol i Sierra Leone att överföra lagföringen till Specialdomstolen. Specialdomstolens företrädare gäller dock bara domstolar i Sierra Leone och inte nationella domstolar i andra länder. Specialdomstolen saknar, till skillnad från de internationella tribunalerna, behörighet att redan på grund av sin stadga kräva en person utlämnad från en annan stat.

Samtidigt som Specialdomstolen och de nationella domstolarna har jämlöpande jurisdiktion finns i stadgan bestämmelser för att upprätthålla

den allmänna rättsprincipen *ne bis in idem*, dvs. att ingen skall dömas för samma sak två gånger. Enligt artikel 9 i Specialdomstolens stadga får följaktligen ingen ställas inför rätta vid en nationell domstol i Sierra Leone för handlingar som redan prövats av Specialdomstolen. En person som dömts av en nationell domstol i Sierra Leone för handlingar som utgör brott enligt stadgans artiklar 2–4 får däremot senare lagföras av Specialdomstolen om gärningen vid den nationella domstolen betecknats som ett brott enligt vanliga straffbestämmelser, om den nationella rättegången inte varit opartisk eller oberoende, om den syftat till att skydda den anklagade från internationellt straffansvar eller om målet inte handlades på ett tillfredställande sätt. I sådana fall skall Specialdomstolen vid fastställande av påföljd beakta i vilken utsträckning personen redan avtjänat straff för gärningen.

I likhet med tribunalerna men till skillnad från Internationella brottmålsdomstolen är Specialdomstolen för Sierra Leone inrättad att gälla retroaktivt, dvs. att pröva gärningar som begåtts före domstolens inrättande. Vidare gäller för Specialdomstolen, som för Jugoslavien-tribunalen, att mandatet omfattar brott som begåtts efter en bestämd tidpunkt, i Specialdomstolens fall från den 30 november 1996. Säkerhetsrådet uppdrog i resolutionen 1315 (2000) FN:s generalsekreterare att särskilt se över frågan om tidsbegränsad jurisdiktion för domstolen. En temporär jurisdiktion som sträckte sig från år 1991 då konflikten började var aldrig något alternativ eftersom det hade medfört en alltför tung arbetsbörda för Specialdomstolen. Som realistiska startdatum för jurisdiktionen övervägdes i stället den 30 november 1996 (dagen för slutande av det första omfattande fredsavtalet mellan regeringen och RUF), den 25 maj 1997 (dagen för en statskupp av AFRC mot regeringen) och den 6 januari 1999 (dagen då RUF/AFRC påbörjade en militär operation i syfte att få kontroll över Freetown). I generalsekreterarens rapport till säkerhetsrådet den 4 oktober 2000 angavs att den 30 november 1996 framstod som ett lämpligt startdatum. Genom att välja det datumet skulle konflikten hamna i rätt perspektiv och omfatta de allra allvarligaste brotten begångna av samtliga inblandade grupper i konflikten. Strax efter undertecknandet av fredsavtalet den 30 november 1996 bröts det och omfattande stridigheter tog fart.

Vid brott som begåtts av fredsbevarare och till dem anknuten personal har den sändande staten för styrkorna primär kompetens för lagföring av brotten, såvida de verkade i Sierra Leone med samtycke från Sierra Leones regering. Den primära kompetensen bryts om den sändande staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra utredning eller lagföring.

3.2 Specialdomstolens organisation

Specialdomstolen har sitt säte i Freetown i Sierra Leone. Även på så sätt skiljer sig Specialdomstolen från tribunalerna vilka båda har sitt säte utanför tribunalernas geografiska jurisdiktion, Jugoslavientribunalen i Haag, Nederländerna, och Rwandadomstolen i Arusha, Tanzania. En annan skillnad i förhållande till tribunalerna är att domare i Specialdomstolen utses av både Sierra Leones regering och av FN:s generalsek-

reterare. Sålunda består den av både domare från Sierra Leone och andra stater. I tribunalerna utses domarna av FN:s generalförsamling och består enbart av internationella domare.

Specialdomstolen utgör inte en del av Sierra Leones nationella rättssystem. I linje därmed gäller att en person som står åtalad vid Specialdomstolen inte är att anse som åtalad i staten Sierra Leone.

Specialdomstolen består av tre organ; kamrarna, åklagaren och registratorskontoret. Den har en rättegångskammare som består av tre domare och en kammare för överklagande som består av fem domare. Den domare som är ordförande i kammaren för överklagande är Specialdomstolens president. Specialdomstolens arbetspråk är engelska.

Det var till en början inte självklart att Specialdomstolen skulle ha en egen kammare för överklagande. I resolution 1315 (2000) den 14 augusti 2000, i vilken säkerhetsrådet gav FN:s generalsekreterare i uppdrag att förhandla fram ett avtal för en särskild domstol i Sierra Leone, begärde rådet att generalsekreteraren särskilt skulle se på bl.a. frågan om en särskild kammare för överklagande vid denna domstol borde inrättas eller om en sådan i stället borde vara gemensam med de internationella tribunalerna för Rwanda och f.d. Jugoslavien. Generalsekreteraren angav i sin rapport till säkerhetsrådet den 4 oktober 2000 att det varken var rättsligt eller ekonomiskt motiverat att dela kammare för överklagande med tribunalerna. Specialdomstolens stadga föreskriver emellertid att domarna i kammaren för överklagande i sina avgöranden, i den del avgörandena rör internationell humanitär rätt, skall vägledas av avgöranden från kammaren för överklagande för de internationella tribunalerna för Rwanda och f.d. Jugoslavien. Vidare har Specialdomstolen för Sierra Leone en koppling till Rwandatribunalen genom att artikel 14 i Specialdomstolens stadga anger att Rwandatribunalens processrättsliga regler och bevisregler skall gälla.

Av Specialdomstolens stadga, artikel 20, framgår på vilka grunder kammaren för överklagande skall ta upp ett överklagande för prövning. Den dömde och åklagaren har rätt att överklaga en dom. Kammaren för överklagande får fastställa, upphäva eller revidera av rättegångskammaren fattade beslut eller domar. Stadgan föreskriver vidare en möjlighet för den dömde eller åklagaren att lämna in en ansökan om omprövning till kammaren för överklagande vid vissa nya omständigheter. Om ansökan är välgrundad, kan kammaren för överklagande återförvisa målet till rättegångskammaren alternativt själv pröva saken.

För domstolens administration och förvaltning svarar registratören. Registratören är utsedd av FN:s generalsekreterare i samråd med Specialdomstolens president. Registratören ansvarar bl.a. för vittnens säkerhet.

En särskild åklagare för Specialdomstolen har utsetts av FN:s generalsekreterare. Åklagaren är ansvarig för förundersökning och åtal. Han lyder visserligen under Specialdomstolen men är samtidigt självständig i förhållande till den. FN:s generalsekreterare har i samråd med Sierra Leones regering även utsett en chefsåklagare för kammaren för överklagande. Sierra Leones regering har i samråd med FN:s generalsekreterare utsett en ställföreträdande chefsåklagare.

De första åtalerna vid Specialdomstolen beslutades i mars 2003 och totalt har 13 personer åtalats vid Specialdomstolen. Av dessa personer

finns nio i förvar vid domstolen, två har avlidit, en befinner sig i på okänd plats och en i landsflykt. Brotten innefattar bl.a. mord, våldtäkter, utrotning, terrorhandlingar, slaveri, plundringar och mordbränder, rekrytering av barn till beväpnade styrkor, tvångsäktenskap samt attacker mot fredsbevarande styrkor från FN och personal i humanitära organisationer. Av de nio i förvar inleddes rättegångar mot sammanlagt sex personer under sommaren 2004 och mot de återstående tre i mars 2005. Ingen dom har ännu meddelats.

Specialdomstolens stadga sätter inte upp någon begränsning för hur länge domstolen får verka. En begränsning ligger dock i att Specialdomstolens verksamhet finansieras genom bidrag från frivilliga internationella donatorer, ursprungligen för en budget för tre år.

4 Rättsligt samarbete med Specialdomstolen

I svensk rätt finns särskilda lagar som behandlar samarbete med andra stater i fråga om överförande av straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål. I tribunallagen regleras samarbete i dessa frågor med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Tribunallagen är tillämplig när någon av dessa tribunaler begär rättsligt biträde av Sverige. Beträffande Specialdomstolen har FN:s säkerhetsråd i resolution 1470 (2003) den 28 mars 2003 uppmanat alla medlemsstater att fullt ut samarbeta med den. I detta kapitel presenteras utgångspunkterna och förutsättningarna för ett samarbete med Specialdomstolen.

4.1 Verkställighet av Specialdomstolens domar

4.1.1 Verkställighet enligt Specialdomstolens stadga

Även om Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är inrättade med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och deras stadgor och samarbetsförpliktelser på så sätt är tvingande för FN:s medlemsstater, följer inte någon skyldighet för FN:s medlemsstater att verkställa straff som dömts ut av tribunalerna.

Regeringen beslutade den 28 januari 1999 att ingå en överenskommelse med Jugoslavientribunalen om verkställighet av fängelsestraff i Sverige, en överenskommelse som trädde i kraft den 23 februari 1999 (se SÖ 1999:25). Sverige har även ingått ett avtal om verkställighet av domar som meddelats av Rwandatribunalen. Avtalet undertecknades den 27 april 2004 och trädde i kraft den 3 maj 2004 (se SÖ 2004:17).

Enligt artikel 22 i Specialdomstolens stadga föreskrivs att fängelse-domar meddelade av Specialdomstolen som regel skall avtjänas i Sierra Leone. Om omständigheterna så kräver, kan fängelsedomar även avtjänas i någon av de stater som har ingått särskilda straffverkställighetsavtal med Rwandatribunalen eller Jugoslavientribunalen och som till Specialdomstolens registratorskontor förklarat sig villig att ta emot dömda personer. Specialdomstolen kan i detta syfte ingå liknande straffverkställighetsavtal med andra stater.

Det är endast fängelsestraff som kan komma i fråga för ett överförande. Specialdomstolens beslut om förverkande av egendom m.m. enligt artikel 19.3 i stadgan kan således inte överföras. Eftersom unga lagöverträdare, mellan femton och arton år, enligt artikel 19 i stadgan inte får dömas till fängelse kan de inte heller bli aktuella för överförande.

Om den dömda personen kan komma i fråga för nåd eller straffnedsättning i den stat där han eller hon verkställer straffet, skall enligt artikel 23 i stadgan den berörda staten underrätta Specialdomstolen om detta. Stadgan föreskriver vidare att nåd eller straffnedsättning får ske endast om presidenten för Specialdomstolen i samråd med domarna så bestämmer, i rättvisans och de allmänna rättsprincipernas intresse. Motsvarande bestämmelser finns i Jugoslavientribunalens och Rwanda-tribunalens stadgor.

Hur bestämmelserna som rör nåd i Jugoslavientribunalens och Rwandatribunalens stadgor skulle tolkas uppmärksammades i samband med det lagstiftningsarbete som föranleddes av Sveriges samarbete med Rwandatribunalen. Lagrådet anförde då att de artiklar i tribunalernas stadgor som behandlar nåd är utformade så att de skulle innebära att tribunalen genom presidenten endast skall underrätta verkställighetslandet om den anser att nåd kan beviljas. Själva nådebeslutet skulle i så fall meddelas i verkställighetslandet. Regeringen fann dock inte skäl att utgå från annat än att tribunalerna, genom sina respektive presidenter, också kan avgöra frågor om nåd, vilket inte skall påverka den formella makt regeringen enligt regeringsformen har att bevilja nåd i enskilda fall (se prop. 1995/96:48 s. 15).

I de straffverkställighetsavtal som Sverige därefter ingått med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen regleras frågan närmare. Sverige har en skyldighet att underrätta tribunalerna om att en person kan komma i fråga för nåd m.m. Tribunalerna kan i sådana fall, innan Sverige fattar beslut i saken, begära att straffverkställigheten i Sverige avbryts och att den dömda personen återförs till respektive tribunal. Uppmärksammas bör att tribunalerna när som helst, oavsett skäl, kan begära att straffverkställigheten i Sverige skall avbrytas. Liknande bestämmelser finns i Sveriges straffverkställighetsavtal med Specialdomstolen, se avsnittet nedan.

4.1.2 Straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och Specialdomstolen

I brev den 3 november 2003 ställde Specialdomstolen för Sierra Leone, med hänvisning till artikel 22 i domstolens stadga, en officiell förfrågan till Sveriges regering om viljan att ta emot dömda personer från Specialdomstolen. Som förtydligande till vad som enligt artikel 22 kan utgöra omständigheter som kräver att fängelsestraff avtjänas i ett annat land angav Specialdomstolen som exempel den labila politiska situationen och säkerhetssituationen i Sierra Leone samt dåliga fängelseförhållanden där.

Efter förhandlingar enades ombud för den svenska regeringen och företrädare för Specialdomstolen för Sierra Leone om en överenskommelse som reglerar de närmare förutsättningarna för straffverk-

ställighet i Sverige för personer som dömts av domstolen. Överenskommelsen undertecknades den 15 oktober 2004, *se bilaga 2*.

Sveriges straffverkställighetsavtal med Specialdomstolen för Sierra Leone följer i stort sett de straffverkställighetsavtal Sverige har ingått med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

En skillnad i förhållande till tribunalerna är att Specialdomstolen har jurisdiktion även över viss nationell rätt. Det följer inte av Specialdomstolens stadga att det enbart är straff för brott mot internationell humanitär rätt som kan bli föremål för verkställighet i annat land. Sverige har, vilket framgår av inledningen i straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen, förklarat sig villigt att verkställa straff för brott mot internationell humanitär rätt. Av det följer att det i första hand är straff för sådana brott som kan bli aktuella att verkställa i Sverige. Avser straffet brott mot både internationell humanitär rätt och nationell rätt eller enbart nationell rätt väger således Sveriges åtagande inte lika tungt.

Själva avtalet syftar enligt artikel 1 till att reglera frågor som sammanhänger med eller uppstår till följd av en framställning från Specialdomstolen om att Sverige skall verkställa en dom meddelad av domstolen. Avtalet gäller enligt artikel 13 så länge Specialdomstolens domar verkställs i Sverige. Ett ärende inleds genom att Specialdomstolens registrator, efter godkännande av Specialdomstolens president, sänder en framställning jämte i artikel 2.2 angivna handlingar till Sverige. Beslutar Sverige att tillmötesgå begäran, är Sverige vid verkställigheten bundet av det straff som Specialdomstolen utdömt. Verkställigheten av påföljden skall dock följa svensk lag, dvs. svenska verkställighetsregler skall tillämpas vilket föreskrivs i artikel 3.2. Det skall dock ske under överinseende av Specialdomstolen bl.a. på så sätt att om den dömda personen enligt svensk rätt kan komma i fråga för någon åtgärd som medför att den utdömda strafftiden förkortas, såsom villkorlig frigivning eller nåd, skall Sverige, när sex månader återstår till det eventuella frigivandet eller så snart det är möjligt, underrätta Specialdomstolens registrator om detta (se artikel 7.1 d och artikel 8.1). En nyhet i förhållande till straffverkställighetsavtalen med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är att underrättelseskyldigheten i avtalet med Specialdomstolen betonas starkare genom att det anges när i tiden underrättelsen som utgångspunkt bör ske. Specialdomstolen meddelar sedan om den finner att åtgärden som kan komma i fråga enligt svensk rätt är lämplig. Sverige har att beakta Specialdomstolens yttrande och avge svar till Specialdomstolen innan beslut fattas i saken. Sedan svar mottagits får Specialdomstolen begära att Sverige överför den dömda till Specialdomstolen eller till annat land (se artikel 8.2–3). Specialdomstolen får vidare enligt artikel 9.2 när som helst begära att verkställigheten i Sverige avbryts och begära att den dömda överförs till ett annat land eller till Specialdomstolen. Liknande reglering finns i straffverkställighetsavtalet med Jugoslavientribunalen.

Utöver Sveriges underrättelseskyldighet till Specialdomstolen i vissa frågor kan Specialdomstolen utöva sitt överinseende över verkställigheten genom Internationella rödakorskommittén som enligt artikel 6 har rätt att inspektera förhållandena i fängelset och behandlingen av internen eller internerna. Liksom tribunalerna har Specialdomstolen sålunda överlåtit den bevakningen till Internationella rödakorskommittén. Fäng-

elseförhållandena skall enligt artikel 6.3 leva upp till vissa standard-minimiregler antagna av FN.

Specialdomstolens registrator bär det huvudsakliga ansvaret för att vidta lämpliga åtgärder i samband med överförande till och från Sverige. Vid upphörande av straffverkställighet som överförts till Sverige skall dock Sverige i samråd med registratorn vidta lämpliga åtgärder för att föra personen från Sverige. Se artiklarna 4.1, 9.4 och 10.

En skillnad i förhållande till straffverkställighetsavtalen med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är att straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen, enligt artikel 4.2, föreskriver en möjlighet att efter ett överförande till Sverige tillfälligt återföra den dömda personen till Specialdomstolen om den dömda personen skall höras som vittne vid Specialdomstolen för att sedan föra personen tillbaka till Sverige. Utgångspunkten enligt artikel 11.1 a är att Specialdomstolen skall stå för den kostnaden.

Av avtalets artikel 5 framgår vidare att en svensk domstol inte får ställa en person inför rätta för gärningar som omfattas av Specialdomstolens jurisdiktion och för vilka personen tidigare lagförts av Specialdomstolen.

4.1.3 Överförande av straffverkställighet enligt svensk rätt

Inledning

Lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen) möjliggör att en utländsk brottmålsdom kan verkställas i Sverige samt på motsvarande sätt att en främmande stat kan verkställa en svensk brottmålsdom. Motsvarande förfaranden inom Norden regleras i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. (nordiska verkställighetslagen). Den internationella verkställighetslagen, liksom den nordiska, bygger på att framställningar om överförande kommer från andra stater eller rättsliga myndigheter i dessa stater, inte från särskilda domstolar, tribunaler. Enligt tribunallagen är det däremot möjligt efter begäran av en tribunal verkställa fängelsedomar i Sverige.

Internationella verkställighetslagen

Internationella verkställighetslagen tar främst sikte på samarbete med stater som tillträtt Europarådets brottmålsdomskonvention från 1970 (brottmålsdomskonventionen) eller Europarådets konvention från 1983 om överförande av dömda personer (överförandekonventionen). Internationella verkställighetslagen kräver emellertid inte en generell överenskommelse med den främmande staten för att straffverkställigheten skall kunna överföras utan regeringen kan i avsaknad av en sådan överenskommelse om det finns synnerliga skäl i ett visst fall förordna att överförande av straffverkställighet får ske.

Av överförandekonventionen följer ingen skyldighet att överföra verkställigheter. Därför finns i internationella verkställighetslagen endast

vissa riktlinjer för ett överförande. Det krävs dock att den dömda personen är svensk medborgare eller har hemvist här, att den dömda personen har samtyckt till att verkställighet sker i Sverige, att den gärning som påföljden avser motsvarar brott enligt svensk lag samt att den tid för frihetsberövande som återstår när framställning om verkställighet kommer in till Sverige uppgår till sex månader eller att särskilda skäl talar för att verkställighet ändå förs över till Sverige.

Även om den dömda personen inte samtycker till ett överförande kan i vissa fall överförande till Sverige ändå ske, om den dömda personen genom att fly till Sverige försöker helt eller delvis undandra sig verkställigheten av påföljd som dömts ut genom dom i annan stat eller skall utvisas enligt domen eller annat beslut.

Om verkställighet skall ske i Sverige med stöd av överförandekonventionen, kan regeringen antingen själv meddela de närmare föreskrifter som behövs för verkställigheten i Sverige eller överlämna åt riksåklagaren att hos rätten ansöka om att en ny påföljd skall bestämmas enligt vad i svensk lag är föreskrivet om påföljd för motsvarande gärning.

Till skillnad från vad som gäller enligt överförandekonventionen är en anmodad stat enligt brottmålsdomskonventionen i princip förpliktigad att överta verkställigheten efter en framställning. Vidare är samtycke från den dömda inte något krav men vägransgrunder finns, såväl tvingande som fakultativa. Överföranden enligt brottmålsdomstolskonventionen är mycket sällsynta.

Om verkställighet sker i Sverige efter överförande hit enligt överförandekonventionen eller brottmålsdomskonventionen följer av 25 § internationella verkställighetslagen att verkställigheten skall ske enligt svenska regler. Bestäms inte ny påföljd i Sverige får verkställighet äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än som enligt svensk lag kan följa på brotten. Verksälligheten i Sverige får inte ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än den påföljd som ådömts i den främmande staten. Den dömda personen skall också, såvida inte annat följer av den överkommelse som överförandet baseras på, få räkna till godo vad han eller hon utstått av påföljden i den främmande staten samt den tid han eller hon varit anhållen eller häktad där.

Tribunallagen

Av 11 § första stycket första meningen i tribunallagen framgår att det är regeringen som beslutar om en av tribunalerna meddelad fängelsedom, på begäran av tribunalen, får verkställas i Sverige. Såsom redovisats i avsnitt 2.1 innehöll bestämmelsen tidigare ett anknytningskrav till Sverige, något som togs bort för att bestämmelserna skulle överensstämma med motsvarande regler för Internationella brottmålsdomstolen. Även om det inte finns något uttryckligt anknytningskrav, är det svenska medborgare och utlänningar med stark anknytning till Sverige som i första hand bör komma i fråga för straffverkställighet i Sverige (se prop. 2001/02:88 s. 138 f.).

Ett fängelsestraff som har överförts till en annan stat skall enligt tribunalernas stadgor avtjänas i enlighet med tillämplig lag i verkställighetslandet. Av det följer att svenska verkställighetsregler är tillämpliga

vid ett överförande till Sverige av straff som utdömts av någon av tribunalerna. Sålunda får regeringen, enligt 11 § första stycket andra meningen i tribunallagen, meddela de anvisningar som i det enskilda fallet behövs för verkställigheten av straffet i Sverige. Vidare framgår genom hänvisningen i 11 § andra stycket till 25 § i internationella verkställighetslagen, att verkställigheten skall ske enligt svensk lag. Enligt tribunalernas stadgor har dock tribunalerna rätt att meddela nåd och ompröva sina domar. Enligt straffverkställighetsavtalen med tribunalerna skall straffverkställigheten upphöra om tribunalerna beviljat den dömde nåd eller av annan anledning begär att verkställigheten skall avbrytas. Eftersom tribunalerna har denna rätt att meddela nåd och ompröva sina domar föreskrivs det i tribunallagen, 11 § andra stycket, att verkställigheten skall upphöra om en tribunal upplyser att den beviljat den dömda personen nåd eller meddelat något annat avgörande som innebär att den utdömda påföljden inte längre får verkställas.

Genom hänvisningen till 25 § internationella verkställighetslagen blir brottsbalkens bestämmelser om villkorlig frigivning tillämpliga vid straffverkställighet i Sverige av dom meddelad vid någon av tribunalerna. Villkorlig frigivning är i princip obligatorisk för alla fängelsedömda efter att två tredjedelar av straffet avtjänats men den får senareläggas om den intagne i väsentlig grad misskött sig under verkställigheten (26 kap. 7 § brottsbalken). Eftersom tribunalerna även sedan straffverkställigheten överförts till ett annat land enligt sina stadgor bibehåller rätten att ompröva domar eller meddela nåd eller straffnedsättning har i tribunallagen införts en reglering som innebär avsteg från vanliga regler när det gäller villkorlig frigivning. En sådan ordning motiverades bl.a. med att den straffmätning som skett vid domen annars skulle påverkas av nationella beslut, grundat på regler som inte var kända vid avgörandet och att det vore svårt för nationella myndigheter att reagera vid återfall i brott efter sådan villkorlig frigivning (se prop. 1999/2000:61 s. 175 f.). Det föreskrivs därför i 11 § tredje stycket att regeringen prövar frågan om villkorlig frigivning först sedan tribunalerna fått tillfälle att yttra sig. Vidare föreskrivs att regeringen får besluta att villkorlig frigivning skall ske vid en senare tidpunkt än som följer av brottsbalken.

Hänvisningen till 25 § internationella verkställighetslagen innebär också att verkställighet i Sverige får äga rum utan hinder av att påföljden är strängare än vad som enligt svensk lag hade kunnat följa på brotten, att verkställighet inte får ske på sådant sätt att påföljden blir att anse som strängare än vad tribunalen bestämt samt att den dömda personen får tillgodoräkna sig den tid han eller hon redan kan ha utstått av påföljden samt anhållande- och häktetid.

I 12 § finns regler som möjliggör tillsyn av verkställigheten av fängelsestraff av företrädare för tribunalerna eller någon som tribunalerna utsett. Vidare föreskrivs att den som genomför sådan tillsyn skall få det biträde av svenska myndigheter som denne behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter.

4.2 Samarbete i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål

4.2.1 Specialdomstolens reglering

I avtalet mellan FN och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone regleras i artikel 17 frågan om framställningar om bistånd från Specialdomstolen rörande rättslig hjälp och överlämnande av åtalade personer. Bestämmelsen tar sikte på förhållandet mellan Specialdomstolen och Sierra Leone, inte förhållandet till andra stater. Uppräkningen av de åtgärder som kan komma i fråga innefattar identifiering och lokalisering av personer, delgivning av handlingar, gripande och kvarhållande av personer samt överförande av en åtalad till Specialdomstolen. Den överensstämmer i stort med uppräkningsen i motsvarande bestämmelser i tribunalernas stadgor. Liksom i deras stadgor är uppräkningsen inte uttömmande.

Någon bestämmelse rörande rättslig hjälp eller utlämning finns inte i Specialdomstolens stadga.

I Sveriges straffverkställighetsavtal med Specialdomstolen finns inga renodlade bestämmelser rörande bistånd i form av rättslig hjälp eller utlämning. Däremot finns det en bestämmelse som i praktiken innebär att en form av rättslig hjälp från Sveriges sida kan komma i fråga. Enligt artikel 4.2 i straffverkställighetsavtalet kan nämligen Specialdomstolen begära att en av Specialdomstolen dömd person som överförs till Sverige för att verkställa straffet i Sverige tillfälligt återförs till Specialdomstolen i syfte att vittna vid en rättegång vid Specialdomstolen. Den bestämmelsen får anses motsvaras av regleringen i 4 kap. 29–30 §§ lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål enligt vilken en person som i Sverige är berövad friheten kan föras över till en annan stat för bl.a. förhör vid en rättegång i den staten såvida förhöret avser annat än den frihetsberövades egen brottslighet. En sådan ansökan prövas av regeringen. Innan en sådan ansökan prövas skall yttrande inhämtas från den myndighet som ansvarar för verkställigheten av frihetsberövandet, såvida det inte är uppenbart att det inte behövs. Bestämmelserna i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kan emellertid inte tillämpas direkt, eftersom den lagen reglerar samarbete mellan stater och därför inte gäller i förhållande till särskilt inrättade domstolar.

I Specialdomstolens särskilda bevis- och förfaranderegler finns bestämmelser om rättslig hjälp och utlämning i förhållande till andra stater. Bevis- och förfarandereglerna har ändrats vid ett flertal tillfällen och hänvisningarna nedan tar sikte på reglerna i dess senaste version, efter den 29 maj 2004. Enligt artikel 8 c i dessa regler kan Specialdomstolen inbjuda en stat att bistå Specialdomstolen med rättslig hjälp på basis av ett ad-hoc arrangemang, ett avtal eller på annat lämpligt sätt. Vidare kan, enligt artikel 56 a i bevis- och förfarandereglerna, en domare vid Specialdomstolen utfärda en arresteringsorder beträffande en tilltalad vid Specialdomstolen. Om en stat till följd av en sådan arresteringsorder gripit en person skall staten enligt artikel 57 frihetsberöva personen, underrätta Specialdomstolen därom och senare överföra personen enligt närmare anvisningar. Enligt artikel 58 kan Specialdomstolen även begära att en stat skall gripa och överföra misstänka och tilltalade personer till

Specialdomstolen med stöd av ett ad-hoc arrangemang, ett avtal eller på annat lämpligt sätt. Specialdomstolens behörighet att i dessa avseenden ingå avtal med andra stater har stöd i artikel 11 d i avtalet om inrättande av Specialdomstolen där det föreskrivs att Specialdomstolen får ingå avtal med stater som är nödvändiga för att den skall kunna fullgöra sitt uppdrag. Någon reglering om utlämning för straffverkställighet av en av Specialdomstolen meddelad dom finns inte.

4.2.2 Svensk rätt

Utlämning

Lagen (1957:668) om utlämning för brott (utlämningslagen) reglerar villkoren för och förfarandet vid utlämning från Sverige till en utomnordisk stat. Lagen bygger i allt väsentligt på 1957 års europeiska utlämningskonvention och dess tilläggsprotokoll från 1975 och 1978. Inom EU har utlämningsförfarandet i princip ersatts av överlämnande enligt en europeisk arresteringsorder. Överlämnande från Sverige enligt en sådan arresteringsorder regleras i lagen (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder. Utlämning till nordiska länder regleras i en särskild lag, lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge.

Utlämningslagen bygger på att regeringen, om de förutsättningar lagen föreskriver för utlämning är uppfyllda, har möjlighet att göra en diskretionär prövning i varje utlämningsärende. Det framgår av 1 § utlämningslagen där det föreskrivs att regeringen får utlämna en misstänkt, tilltalad eller dömd person för en i den ansökande staten straffbelagd gärning om personen befinner sig här i riket. Även om utlämning enligt lagen är möjlig behöver regeringen inte utlämna någon i det enskilda fallet. En annan sak är att Sverige deltar i det internationella straffrättsliga samarbetet och har konventionsåtaganden att uppfylla. Om däremot hinder möter mot utlämning enligt någon av de s.k. vägransgrunderna i 1–10 §§ utlämningslagen får utlämning inte beviljas.

Ett hinder mot utlämning inträder enligt 2 § om den som begärs utlämnad är svensk medborgare. I utlämningslagen finns vidare krav på att den gärning för vilken utlämning begärs är av viss svårhetsgrad samt att gärningen motsvarar brott enligt svensk lag. Enligt 4 § i utlämningslagen får utlämning som huvudregel beviljas endast för gärning som enligt svensk lag kan leda till fängelse i minst ett år.

Av 5–6 §§ framgår att utlämning som huvudregel inte heller får beviljas för militära eller politiska brott. Risk för svår förföljelse i den ansökande staten på grund av politiska, religiösa eller etniska skäl m.m. samt risk för att från den ansökande staten sändas vidare till en annan stat där motsvarande förföljelse riskeras utgör enligt 7 § också hinder mot utlämning. Vidare utgör enligt 8 § humanitära skäl av sådan art att en utlämning skulle vara uppenbart oförenlig med humanitetens krav hinder mot utlämning.

I 9 § finns krav på att den ansökande staten skall förete viss utredning rörande de brott som utlämningen avser. Resultatet av den ansökande statens brottsutredning, vanligtvis fällande dom eller häktningsbeslut, skall bifogas utlämningsframställningen. Om framställningen avser en

misstänkt (ej dömd) person, måste ett häktningsbeslut bifogas och utlämning får som huvudregel inte beviljas om det utifrån utredningen inte föreligger sannolika skäl för att den misstänkta personen begått gärningen.

Utlämning får inte ske om brottet är preskriberat enligt svensk lag. En svensk dom eller ett beslut att inte åtala beträffande gärningen utgör också hinder mot utlämning. Det framgår av 10 § utlämningslagen. Om dom beträffande gärningen meddelats i en annan stat än den ansökande staten, får enligt tredje stycket i samma paragraf utlämning ske endast under vissa förutsättningar.

Temporärt hinder mot utlämning föreligger enligt 11 § som huvudregel om den som begärs utlämnad är åtalad i Sverige för brott där fängelse kan komma i fråga eller om personen skall verkställa frihetsberövande påföljd här.

I 12 § behandlas regeringens möjligheter och skyldigheter att förena en utlämning med villkor. Utgångspunkten är att den som utlämnas till en främmande stat inte där skall dömas för även en annan gärning som begåtts före utlämningsframställningen. Vidare får den som utlämnas inte straffas med döden. Därför anger regeringen sådana villkor för utlämningen till den andra staten när det är befogat. I 13 § behandlas frågan om konkurrerande framställningar från olika stater.

I 14–22 §§ finns förfaranderegler för prövningen av en utlämningsframställning. Av 14 § framgår att framställningen skall ges in till Justitiedepartementet, att dom eller häktningsbeslut eller annan utredning skall bifogas samt att vissa uppgifter rörande den som begärs utlämnad och gärningen måste framgå. Innan beslut om utlämning fattas av regeringen skall riksåklagaren ha yttrat sig. Vidare skall Högsta domstolen yttra sig såvida den som begärs utlämnad inte samtycker till utlämning eller det inte är uppenbart att framställningen skall avslås. Förhandling vid Högsta domstolen hålls om det är nödvändigt. För ärendets handläggning gäller de bestämmelser som i allmänhet gäller i brottmål. Kostnaden för ersättning till offentlig försvarare, vittne eller annan som hörts i ärendet skall som huvudregel stanna på staten. Riksåklagaren ansvarar för utredningen av ärendet, ofta genom lokal åklagare. För tvångsmedel under förundersökningen gäller, med vissa i lagen angivna undantag, vad som i allmänhet gäller för tvångsmedel i brottmål. Det finns även bestämmelser som reglerar möjligheterna att ta en person i förvar inför utlämning.

Ofta initieras frågan om utlämning redan innan en utlämningsframställning ges in, genom att en internationellt efterlyst person återfinns i Sverige. I sådana fall kan enligt 23 § en åklagare besluta om tvångsmedel i form av anhållande, reseförbud, beslag eller anmälningsskyldighet i avvaktan på en framställning om utlämning. Åklagarens beslut skall så snart som möjligt prövas av en tingsrätt och om den inte upphäver beslutet även av chefen för Justitiedepartementet. Därefter löper enligt en frist, vilken som längst får vara i 40 dagar efter beslutet om tvångsmedel, inom vilken utlämningsframställningen måste ha kommit in till Justitiedepartementet. Inges en framställning i rätt tid måste åklagaren inom åtta dagar därefter begära personen häktad för att inte tvångsmedlet skall förfalla.

Av 25 § framgår att åtal inte får väckas för brott för vilket utlämning begärts, såvida inte begäran avslagits. Om utlämning beviljas efter det att åtal väckts, utgör det förhållandet rättegångshinder i brottmålet.

Internationell rättlig hjälp i brottmål

I lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål regleras under vilka förutsättningar Sverige kan lämna rättslig hjälp till andra stater eller begära sådan hjälp utomlands. Vid rättslig hjälp är grundtanken i lagstiftningen att samtliga åtgärder som kan vidtas i en svensk förundersökning eller rättegång också skall kunna vidtas av svenska åklagare och domstolar för att bistå utländska myndigheter. Utifrån samma synsätt skall åtgärderna vidtas under samma förutsättningar som gäller vid en svensk förundersökning eller rättegång. I vissa fall kan svenska åklagare och domstolar lämna bistånd även med åtgärder som är okända enligt svensk rätt, så länge det inte är fråga om en tvångsåtgärd. Vidare kan ett visst förfarande tillämpas för en begärd åtgärd så länge förfarandet inte strider mot grundläggande principer i den svenska rättsordningen.

Lagen om internationell rättslig hjälp tar i sitt inledande kapitel upp regler som styr lagens tillämpningsområde. I 2 § görs en uppräkningslista av åtgärder som kan komma i fråga, exempelvis förhör i samband med förundersökning i brottmål, bevisupptagning vid domstol, telefonförhör, förhör genom videokonferens och överförande av frihetsberövande för förhör. Uppräkningen är inte uttömmande utom såvitt avser tvångsåtgärder.

I 2 kap. finns allmänna bestämmelser om rättslig hjälp i Sverige. I 3 § anges att en ansökan om rättslig hjälp i Sverige får göras av utländsk åklagare, undersökningsdomare, annan domare eller domstol eller någon annan som enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får göra en sådan ansökan. I 2 kap. framgår vidare vad en ansökan skall innehålla och att en ansökan som huvudregel skall ges in till Justitiedepartementet som sedan vidarebefordrar den till den åklagare eller domstol som är behörig enligt 7 §. En ansökan skall vara skriven på svenska, danska eller norska eller åtföljas av en översättning till något av de språken om inte den instans som handlägger ansökan medger annat i det enskilda fallet.

I 2 kap. anges även vissa förutsättningar som måste vara uppfyllda för att åtgärden skall kunna vidtas. Utgångspunkten är att det är den instans som handlägger ärendet som också prövar om förutsättningarna är uppfyllda enligt de svenska reglerna i rättegångsbalken. Är så inte fallet skall ansökan avslås. Det finns även som huvudregel ett krav på dubbel straffbarhet vid åtgärder som innebär användande av tvångsmedel, exempelvis husrannsakan och beslag. Även om de grundläggande förutsättningarna för att en ansökan skall prövas är uppfyllda, kan den ändå komma att avslås med stöd av de vägransgrunder som finns i 2 kap. 14 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Avslag är enligt den bestämmelsen obligatoriskt om ett bifall skulle strida mot svenska allmänna rättsprinciper, dvs. vid s.k. ordre public-situationer, eller om ett beviljande av åtgärden skulle kränka Sveriges suveränitet, medföra fara för rikets säkerhet eller strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller

andra väsentliga intressen. Om ansökan avser en gärning som har karaktären av ett politiskt eller militärt brott samt om dom beträffande gärningen redan meddelats i Sverige har regeringen en möjlighet, men inte en skyldighet, att avslå ansökan. Det är regeringen – och inte en åklagare eller domstol – som skall avslå en ansökan om rättslig hjälp vid dessa obligatoriska och fakultativa vägransgrunder. Om en åklagare eller domstol som handlägger ärendet finner att ansökan bör avslås på en sådan grund, skall ansökan överlämnas till regeringen.

I 3 kap. finns ett fåtal bestämmelser om när en svensk åklagare eller domstol vill ha rättslig hjälp utomlands.

Det omfattande 4 kap. innehåller särskilda bestämmelser om olika former av rättslig hjälp, t.ex. bevisupptagning vid domstol, förhör genom videokonferens och överförande av frihetsberövade personer. Beträffande kvarstad, beslag samt husrannsakan och andra åtgärder som avses i 28 kap. rättegångsbalken, dvs. kroppsvisitation och kroppsbesiktning, finns särskilda bestämmelser i 14–24 §§. Ansökningar om sådana åtgärder i Sverige handläggs av åklagare och prövas i vissa fall av domstol. En misstänkt, tilltalad eller målsägande som drabbas av en åtgärd i anledning av en ansökan har samma rätt till offentlig försvarare, målsägandebiträde eller stödperson som vid en svensk förundersökning eller rättegång. Vid bevisupptagning vid svensk domstol kan misstänkt eller tilltalad vid särskilda skäl beviljas offentlig försvarare även om det inte följer av 21 kap. rättegångsbalken. I 29–34 §§ regleras överförande av en frihetsberövad till och från Sverige för förhör m.m. Regleringen innebär bl.a. att på begäran av en annan stat kan en person som är berövad friheten i Sverige föras över till den staten för förhör som avser annat än utredning om den frihetsberövades brottslighet. Om ansökan kommer från ett land utanför Norden eller Europeiska unionen skall den prövas av regeringen och i andra fall av åklagare. En ansökan får vägras om ett överförande medför att tiden för frihetsberövandet förlängs eller om den frihetsberövades närvaro behövs i ett brottmål som handläggs här i landet. Innan en sådan ansökan prövas skall yttrande som huvudregel inhämtas från den myndighet som svarar för verkställigheten av frihetsberövandet.

Det avslutande 5 kap. reglerar bl.a. disparata frågor som villkor om användningsbegränsningar när rättslig hjälp beviljas, immunitet, sekretess, delning av förverkad egendom mellan stater och återkrav av kostnader.

Tribunallagen

FN:s medlemsstater är, till följd av att de internationella tribunalerna är inrättade med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan, förpliktade att samarbeta med de internationella tribunalerna i fråga om de former av rättsligt bistånd som räknas upp i deras stadgor. I artikel 29 i Jugoslavientribunalens stadga anges i en uppräkningslista, som inte är uttömmande, olika former av rättsligt bistånd som kan komma i fråga för medlemsstaterna, bl.a. upptagande av vittnesmål och framtagande av bevis, gripande och kvarhållande av personer samt överlämnande av en anklagad till tribunalen. Motsvarande bestämmelse finns i artikel 28 i Rwandatribunalens stadga.

Eftersom de svenska lagarna om internationell rättslig hjälp i brottmål och om utlämning för brott är utformade så att de förutsätter att en begäran om rättsligt bistånd härrör från en domstol eller myndighet i en främmande stat, är dessa lagar inte direkt tillämpliga i förhållande till de internationella tribunalerna som inte är knutna till en stats interna rättsordning. Vidare kan inte de villkor som finns i den svenska lagstiftningen göras gällande i förhållande till tribunalerna där samarbetskyldigheten inte grundar sig på ett avtal mellan enskilda stater utan där bestämmelserna om rättsligt samarbete i dess delar i respektive stadga närmast skall ses som påbud till medlemsstaterna (se prop. 1993/94:142 s. 24). Samarbetet med tribunalerna regleras därför i en särskild lag.

Utrymmet för att avslå en begäran om utlämning till någon av tribunalerna är mycket litet. Enligt ordalydelsen i 3 § första stycket tribunallagen får regeringen bevilja utlämning till någon av tribunalerna. I förarbetena till bestämmelsen anges dock att möjligheten att neka utlämning i dessa fall bör, i anledning av skyldigheten att samarbeta med tribunalerna, inskränka sig till fall där den aktuella åtgärden skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i uppenbar strid med den svenska rättsordningen. Några hänvisningar till utlämningslagens villkor för utlämning har därför inte gjorts (se prop. 1993/94:142 s. 29 f.).

Förfarandet vid framställningar om utlämning från tribunalerna följer i stora drag det förfarande som gäller enligt utlämningslagen. Vissa betydelsefulla skillnader finns dock.

Något formellt krav på att den aktuella gärningen skall motsvara ett brott enligt svensk lag uppställs inte i tribunallagen. Ett beslut om häktning eller dom skall enligt 3 § andra stycket tribunallagen godtas som grund för beslut om utlämning om det inte framgår att häktningsbeslutet eller domslutet är uppenbart oriktigt. Motsvarande ordning gäller enligt 1957 års europeiska utlämningskonvention, se 9 § tredje stycket i utlämningslagen och Sveriges förbehåll till artikel 12 i utlämningskonventionen.

En stor skillnad i förhållande till förfarandet i utlämningslagen är att en framställning om utlämning enligt tribunallagen som huvudregel inte underkastas domstolsprövning. Det har inte ansetts nödvändigt eftersom någon prövning gentemot utlämningslagens villkor inte sker. Regeringen har dock enligt 4 § andra stycket möjlighet att inhämta yttrande av Högsta domstolen om det finns särskilda skäl. I förarbetena anges som särskilda skäl fråga om utlämning av svensk medborgare i vissa fall eller om en utlämning kan anses strida mot en grundläggande princip i den svenska rättsordningen (se prop. 1993/94:142 s. 31 och 35 ff.).

Blir det aktuellt att använda tvångsmedel i samband med en utlämningsframställning från någon av tribunalerna är det däremot nödvändigt med domstolsprövning. Förfarandet för tvångsmedel följer i stort förfarandet enligt utlämningslagen. Utrymmet för att inte använda tvångsmedel när någon av tribunalerna begär det är dock mycket begränsat till följd av Sveriges skyldighet att samarbeta med den. Enligt tribunallagen föreligger därför en presumtion för att på begäran av någon av tribunalerna häkta eller provisoriskt anhålla en person. Presumtionen bryts endast om det är uppenbart att skäl för sådan åtgärd saknas (se prop. 2001/02:88 s. 101). Beslut om tvångsmedel och provisoriska sådana får vidare fattas utan att särskild utredning har lämnats till stöd

för att den som avses med ansökan har begått den uppgivna gärningen. Den regleringen skiljer sig från bestämmelserna i utlämningslagen som i detta hänseende hänvisar till vad som i allmänhet är föreskrivet i brottmål, dvs. till 24 kap. i brottsbalken. (se prop. 2001/02:88 s. 100).

I 7 § tribunallagen hänvisas till bestämmelserna i 25 och 26 a §§ utlämningslagen om förbud mot åtal i Sverige om utlämning begärts för samma gärning och om återförande för någon som utlämnats till Sverige för rättegång här.

Verkställigheten av utlämningen ombesörjs av polismyndigheten, liksom vid utlämning enligt utlämningslagen, se 8 § tribunallagen. Även enligt tribunallagen finns möjligheter att ta någon i förvar inför utlämning om det är nödvändigt.

Bestämmelser om hur konkurrerande ansökningar om utlämning av en person till en tribunal respektive till en annan stat skall behandlas finns i 8 a § tribunallagen.

När det gäller framställningar om rättslig hjälp från tribunalerna hänvisas i 9 § tribunallagen till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål såvida inte annat framgår av tribunallagen. Det innebär att svenska åklagare och domstolar har möjlighet att bistå tribunalerna med alla de åtgärder som de enligt den lagen kan bistå utländska nationella myndigheter och domstolar med.

Hänvisningen till lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål innebär däremot inte att en framställning från någon av tribunalerna kan avslås på samma grunder som vid framställningar från nationella myndigheter och domstolar i främmande länder. Även vid framställningar om rättslig hjälp är utrymmet för att inte bistå tribunalerna mycket begränsat och avslag på en begäran bör ske endast i fall där den aktuella åtgärden skulle vara uppenbart stötande eller annars stå i strid med den svenska rättsordningen (se prop. 1999/2000:61 s. 174). Den obligatoriska vägransgrunden vid s.k. ordre public-situationer i 2 kap. 14 § första stycket i lagen om internationell rättslig hjälp gäller inte, enligt 9 § andra stycket i tribunallagen, om ett avslag skulle strida mot Sveriges förpliktelser gentemot tribunalerna. Den ordningen har införts därför att utrymmet för att vägra rättslig hjälp enligt den bestämmelsen är större än vad förpliktelsen att samarbeta med tribunalerna medger (se prop. 1999/2000:61 s. 174). I 9 § andra stycket tribunallagen föreskrivs vidare att de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 14 § andra stycket inte är tillämpliga vid framställningar från tribunalerna.

Något krav på dubbel straffbarhet för att tillmötesgå en begäran om rättsligt bistånd från någon av tribunalerna finns inte ens vid tvångsåtgärder.

För att säkerställa att åklagare eller domstolar som handlägger ansökningar om rättslig hjälp inte ställer upp villkor som inte är förenliga med tribunalernas stadgor skall tribunalerna enligt 9 § tredje stycket i tribunallagen ges tillfälle att yttra sig först.

5 Överväganden och förslag

5.1 Tillträde till straffverkställighetsavtalet mellan Sverige och Specialdomstolen

Förslag: Sverige skall tillträda avtalet om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som meddelats av domstolen.

Skälen för förslaget: Av Specialdomstolens stadga följer att de länder som kan komma i fråga för att ta emot av Specialdomstolen dömda personer i första hand är de som slutit straffverkställighetsavtal med Jugoslavientribunalen eller Rwandatribunalen. Sverige har ingått straffverkställighetsavtal med dessa tribunaler.

I första hand skall ett av Specialdomstolen för Sierra Leone utdömt straff avtjänas i Sierra Leone och först om omständigheterna så kräver kan det avtjänas i ett annat land. Specialdomstolen är därför inte i samma grad beroende av andra länders beredvillighet att verkställa straff som tribunalerna men det finns ändå skäl att samarbeta med den i detta hänseende.

Specialdomstolen är en domstol med jurisdiktion som huvudsakligen rör allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Det ligger i världssamfundets intresse att sådana gärningar lagförs och att utdömda straff för sådana brott verkställs. Det motverkar straffrihet och bidrar till försoning och stabilitet i det drabbade området. Sverige bör därför i möjligaste mån medverka till den rättskipning avseende sådana brott som sker vid Specialdomstolen. Ett sätt att stödja Specialdomstolen i detta hänseende är att tillträda det straffverkställighetsavtal Sverige har förhandlat fram med Specialdomstolen. Ett sådant tillträde ligger vidare i linje med FN:s säkerhetsråds uppmaning till alla medlemsländer i resolution 1470 (2003) om att fullt ut samarbeta med Specialdomstolen. Det framförhandlade avtalet motsvarar i princip Sveriges straffverkställighetsavtal med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Sverige bör därför tillträda avtalet om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen avseende domar som meddelats av domstolen.

5.2 Samarbete med Specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp i brottmål

Bedömning: Sverige bör kunna bistå Specialdomstolen med utlämning för lagföring och rättslig hjälp i brottmål.

Skälen för bedömningen: Sverige är till skillnad från vad som gäller i förhållande till de internationella tribunalerna inte skyldig att samarbeta med Specialdomstolen i fråga om utlämning och rättslig hjälp. Specialdomstolen är inte inrättad med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och dess stadga innehåller sålunda inte för medlemsstaterna förpliktande be-

stämmelser. Sverige har inte heller fört förhandlingar eller ingått något avtal med Specialdomstolen om samarbete i dessa hänseenden. Av avtalet om Specialdomstolens inrättande och av dess bevis- och förfaranderegler framgår dock att Specialdomstolen har befogenhet att samarbeta med andra länder i fråga om utlämning och rättslig hjälp, se avsnitt 4.2.1.

Faktiska omständigheter talar inte för att Specialdomstolen skall komma att begära hjälp av Sverige i fråga om utlämning och rättslig hjälp i någon större utsträckning. Antalet personer med ursprung i Sierra Leone som har hemvist i Sverige eller annars stadigvarande vistas här är litet. Antalet åtalade vid Specialdomstolen uppgår till ett drygt tiotal och förväntas inte öka nämnvärt. De flesta åtalade finns redan i Specialdomstolens förvar. Likväl kan man inte utesluta att Specialdomstolen kan ha behov av att samarbeta med Sverige i dessa avseenden, särskilt i fråga om rättslig hjälp, t.ex. förhör med vittnen.

Av förslaget i avsnitt 5.1 framgår att Specialdomstolens karaktär och funktion talar för att Sverige bör samarbeta med den i fråga om straffverkställighet. Samma skäl gör sig gällande i fråga om samarbete med utlämning för lagföring och rättslig hjälp. Genom att möjliggöra samarbete med Specialdomstolen i dessa frågor stödjer Sverige en rättskipningsprocess för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt. Ett sådant samarbete ligger i linje med FN:s säkerhetsråds uppmaning till alla medlemsländer i resolution 1470 (2003) om att fullt ut samarbeta med Specialdomstolen. Det vore olyckligt om Sverige av formella skäl inte skulle kunna bistå Specialdomstolen om behov av samarbete uppstod.

I fråga om utlämning för straffverkställighet finns det emellertid anledning att överväga om det alls finns något behov av samarbete. Specialdomstolens bevis- och förfaranderegler reglerar endast frågan om utlämning av misstänkta eller åtalade personer. Utlämning av redan dömda personer för straffverkställighet nämns inte. När väl en person lagförts av Specialdomstolen är motivet att samarbeta i fråga om utlämning inte lika starkt, särskilt eftersom Specialdomstolen inte själv förfogar över några fängelser och det lika väl kan bli fråga om utlämning till en annan stat i sådana fall. Samarbetet bör därför endast omfatta utlämning för lagföring och inte för straffverkställighet av en dom meddelad av Specialdomstolen. Utlämning för straffverkställighet bör i stället hanteras inom ramen för det mellanstatliga samarbetet, efter begäran från den stat där personen skall verkställa eller verkställer straffet.

Sverige bör därför skapa förutsättningar för att kunna bistå Specialdomstolen med utlämning för lagföring och rättslig hjälp.

5.3 Lagstiftningsbehov

<p>Bedömning: Det krävs ändringar i lagstiftningen för att Sverige skall kunna samarbeta med Specialdomstolen i fråga om överförande av straffverkställighet, utlämning för lagföring och rättslig hjälp.</p>
--

Skälen för bedömningen: Den i förhållande till andra stater befintliga lagstiftningen internationella verkställighetslagen, utlämningslagen och

lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål är tillämplig endast vid framställningar från andra stater eller från myndigheter i dem och Specialdomstolen är inte en del av någon stats interna rättsordning. I tribunallagen finns en särskild reglering om överförande av straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i förhållande till de internationella tribunalerna men lagen är begränsad till samarbete med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Det krävs således ändringar i lagstiftningen för att Sverige skall kunna samarbeta med Specialdomstolen i fråga om överförande av straffverkställighet, utlämning för lagföring och rättslig hjälp.

5.4 Närmare om regleringen

Förslag: Regleringen rörande samarbetet med Specialdomstolen för Sierra Leone förs in i lagen (1994:569) om Sveriges samarbete med de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt (tribunallagen).

I fråga om verkställighet av straff skall Specialdomstolen jämföras med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

Vid utlämning till Specialdomstolen skall lagen (1957:668) om utlämning för brott tillämpas. Vägransgrunderna vid svenskt medborgarskap, vid frånvaro av dubbel straffbarhet samt vid preskription enligt svensk rätt skall dock inte vara obligatoriska i förhållande till Specialdomstolen. Ett beslut om häktning som Specialdomstolen för Sierra Leone har meddelat skall godtas som grund för utlämning, om det inte framgår att häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

Rättslig hjälp i brottmål skall kunna lämnas till Specialdomstolen enligt lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål. Avslag med hänvisning till avsaknad av dubbel straffbarhet skall endast kunna beslutas av regeringen. Regeringen får dock besluta att lämna rättslig hjälp till Specialdomstolen trots att det inte föreligger dubbel straffbarhet.

Reglerna om transitering av frihetsberövade personer i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall inte gälla. Specialdomstolen skall ges tillfälle att yttra sig innan rättslig hjälp förenas med villkor enligt 5 kap. 2 § samma lag.

Tribunallagens bestämmelser om ne bis in idem, rätt till offentlig försvarare, ersättning för inställelse, transitering, Sveriges kostnadsansvar och övriga tillämpliga författningar skall tillämpas vid samarbete med Specialdomstolen.

Skälen för förslagen

Lagteknisk lösning

Specialdomstolen skiljer sig i sin uppbyggnad från Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen främst därför att den inte inrättats med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan, vilket innebär att det inte finns någon skyldighet för medlemsstaterna att samarbeta med den. Specialdomstolen har vidare fler nationella inslag än Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen, bl.a. genom att den ligger i Sierra Leone, har vissa nationella domare och

jurisdiktion över viss nationell rätt. Samtidigt har den betydande likheter med de internationella tribunalerna. Den tillhör inte staten Sierra Leones rättssystem utan har inrättats genom ett särskilt avtal med FN. Den är en tillfällig domstol – en tribunal – som inrättats till följd av en särskild konflikt. Dessutom har den, liksom de internationella tribunalerna, jurisdiktion över brott mot allvarliga överträdelser av internationell humanitär rätt och dess stadga följer i stort de stadgor som gäller för Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Specialdomstolen är även förbunden med de internationella tribunalerna genom att domarna i Specialdomstolens överklagandekammare skall vägledas av besluten i överklagandekammarna hos de internationella tribunalerna.

Mot bakgrund av Specialdomstolens starka internationella prägel, dess tillfälliga karaktär samt arten av huvudparten av de gärningar som omfattas av dess jurisdiktion, bör regleringen rörande samarbete med den införas i tribunallagen.

Överförande av straffverkställighet

Av straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen följer inte någon tvingande skyldighet för Sverige att på begäran av Specialdomstolen verkställa någon av dess fängelsedomar. Samtidigt uttrycker Sverige i och med tillträdet av straffverkställighetsavtalet sin vilja att i Sverige verkställa sådana. De fängelsestraff som kan komma i fråga för straffverkställighet i Sverige enligt straffverkställighetsavtalet rör huvudsakligen brott mot internationell humanitär rätt, dvs. brott som det internationella samfundet finner det mycket angeläget att beivra. Att i svensk rätt uppställa tvingande krav på exempelvis dubbel straffbarhet eller den dömda personens samtycke för överförande vore att motverka ett ändamålsenligt samarbete i linje med åtagandet. Därför bör inte de villkor för överförande som finns i internationella verkställighetslagen vara tillämpliga. Det finns inte heller skäl att tillämpa de svenska reglerna om påföljdsomvandling eller anpassning till motsvarande svensk påföljd eftersom fängelse är den enda påföljd som kan komma i fråga. En sådan ordning motsvarar den som gäller vid överförande till Sverige av fängelsemeddelade av de internationella tribunalerna. Mot den bakgrunden samt med beaktande av att straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen i stort följer de straffverkställighetsavtal som ingåtts med Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen bör regleringen om straffverkställighet i 11–12 §§ tribunallagen gälla även för Specialdomstolen.

Enligt 11 § tribunallagen får regeringen besluta att en fängelsemeddelad av någon av tribunalerna får verkställas i Sverige. Det är motiverat att regeringen har beslutanderätten även i förhållande till Specialdomstolen eftersom övervägandena i stort bör motsvara de som görs vid framställningar om överförande av straffverkställighet från de internationella tribunalerna. Samma ordning gäller för övrigt också i förhållande till annan utomnordisk stat, dvs. regeringen får, efter begäran, besluta att en dom meddelad utomlands får verkställas i Sverige.

Samarbete i fråga om utlämning

Sverige har inte någon folkrättslig skyldighet att samarbeta med Specialdomstolen i fråga om utlämning, till skillnad från vad som gäller i förhållande till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen. Inte heller har domstolen ställt några krav på samarbete i detta hänseende. Domstolen är vidare inte en renodlad internationell domstol utan har också behörighet att pröva vissa brott enligt nationell sierraleonsk lag.

De skäl som anfördes när reglerna i tribunallagen i fråga om utlämning skapades, närmast hänförliga till skyldigheten att samarbeta med de internationella tribunalerna, saknas i förhållande till Specialdomstolen, se avsnitt 4.2.2. Därför bör utlämningssamarbetet med Specialdomstolen mer motsvara det Sverige har med andra stater eftersom det innebär att utlämningsfrågan som regel blir föremål för domstolsprövning, att den är omgärdad av vissa villkor samt att regeringen när väl dessa villkor är uppfyllda – och i avsaknad av ett förpliktande utlämningsavtal – har en friare prövningsrätt än i förhållande till tribunalerna. Utgångspunkten vid samarbete med Specialdomstolen bör därför vara den ordning som föreskrivs i utlämningslagen. Samtidigt måste beaktas att Specialdomstolen skiljer sig från rättsliga myndigheter i andra stater genom sin internationella prägel och genom att dess jurisdiktion främst avser allvarliga överträdelser mot internationell humanitär rätt. Sveriges och världssamfundets intresse av att sådana gärningar lagförs är mycket starkt. Vidare är de brott som omfattas av Specialdomstolens jurisdiktion ofta mer komplexa och svåröverskådliga än de brott som normalt är föremål för utlämning till andra stater varför vissa villkor i utlämningslagen onödigt skulle försvåra samarbetet. Alla villkor i utlämningslagen bör därför inte gälla i förhållande till Specialdomstolen.

Det kan förutsättas att de brott som omfattas av Specialdomstolens jurisdiktion till sin natur är så straffvärda att det inte bör råda någon tveksamhet om att de bör lagföras. Utlämningslagens krav på dubbel straffbarhet i 4 § bör därför inte tillämpas som en obligatorisk vägransgrund gentemot Specialdomstolen. Högsta domstolens yttrande bör således inte kunna binda regeringen att avslå med hänvisning till frånvaro av dubbel straffbarhet. Att helt avskaffa kravet på dubbel straffbarhet skulle kunna sägas innebära ett mer långtgående samarbete i fråga om utlämning än vad Sverige har i förhållande till andra stater. Även om FN har deltagit i inrättandet av Specialdomstolen, finns det, inte minst av principiella skäl och med hänsyn till att domstolen har behörighet att pröva frågor om brott mot nationell sierraleonsk lagstiftning, anledning att vara försiktig med en allför långtgående skyldighet att utlämna personer misstänkta för brott som inte kan betraktas som internationella. Det bör därför finnas en fakultativ möjlighet för regeringen att avslå en framställning om utlämning om den gärning som framställningen om utlämning avser inte motsvarar brott enligt svensk rätt.

Eftersom Specialdomstolens jurisdiktion sträcker sig så långt tillbaka i tiden som till den 30 november 1996 bör samarbetet i fråga om utlämning för sådana allvarliga brott som det är fråga om även kunna omfatta gärningar som är preskriberade enligt svensk rätt. Den bedömningen ligger vidare i linje med att det absoluta kravet på dubbel straffbarhet frångås. Vägransgrunden vid preskription enligt svensk rätt i

10 § andra stycket i utlämningslagen bör därför inte vara tvingande i förhållande till Specialdomstolen.

Inte heller bör ett samarbete i fråga om utlämning begränsas av ett förbud mot utlämning av svenska medborgare. Medborgarskap bör som regel inte utgöra hinder mot lagföring för brott mot internationell humanitär rätt. Även om Sverige har jurisdiktion över dessa brott är det mest lämpligt att en prövning sker av den med stöd av FN inrättade domstolen, där all kunskap om konflikten i Sierra Leone finns samlad. Därför bör inte heller vägransgrunden i 2 § utlämningslagen vara obligatorisk gentemot Specialdomstolen. Vidare finns det med stöd av 12 § tredje stycket utlämningslagen möjlighet att förena utlämning av en svensk medborgare till Specialdomstolen för lagföring med villkor att den personen skall återföras till Sverige för att avtjäna straffet här.

Även om villkoren som rör preskription och svenska medborgare inte bör vara obligatoriska i förhållande till Specialdomstolen bör regeringen ha en fakultativ möjlighet att avslå framställningar på dessa grunder om t.ex. utlämning i ett enskilt fall skulle te sig stötande. De skäl som anförts ovan för att frånvaro av dubbel straffbarhet bör vara en fakultativ avslagsgrund gör sig i allt väsentligt gällande även här. Avslagsgrunderna vid avsaknad av dubbel straffbarhet, preskription enligt svensk rätt och svenskt medborgarskap blir alltså inte obligatoriska, men väl fakultativa.

Det finns inte heller anledning att göra en mer omsorgsfull prövning av beviskravet vid framställningar från Specialdomstolen än från stater som är anslutna till 1957 års utlämningskonvention. Enligt en svensk reservation till den konventionen skall dom eller beslut om häktning godtas som grund för utlämning såvida det inte framgår att domen eller beslutet är uppenbart oriktigt. Det återspeglas i 9 § tredje stycket utlämningslagen som föreskriver en sådan ordning i den mån det följer av en internationell överenskommelse. Ett beslut om häktning från Specialdomstolen, som inte är uppenbart oriktigt, bör därför godtas som grund för ett beslut om utlämning.

Utlämningslagens övriga förutsättningar för utlämning bör gälla i förhållande till Specialdomstolen liksom dess regler om förfarandet vid utlämningsframställningar, se avsnitt 4.2.2. Det innebär i allt väsentligt att hinder mot utlämning föreligger om gärningen är ett renodlat militärt eller politiskt brott, om personen i fråga riskerar svår förföljelse samt om en utlämning skulle strida mot humanitetens krav. Svensk dom eller beslut om åtalsunderlåtelse utgör vidare hinder mot utlämning till Specialdomstolen. Slutligen, om den person som utlämningsframställningen avser är åtalad för ett annat brott i Sverige, utgör det temporärt hinder mot utlämning till Specialdomstolen. Utlämningslagens regler om konkurrens mellan flera framställningar om utlämning blir tillämpliga. Förfarandet blir detsamma som för en ansökan från en annan stat. Att det inte finns något obligatoriskt hinder mot utlämning av svenska medborgare till Specialdomstolen liksom för utlämning om gärningen är preskriberad eller inte är straffbar enligt svensk rätt, innebär att Högsta domstolen inte med bindande verkan för regeringen kan bestämma att utlämningsframställningen skall avslås med stöd av 2 § eller 4 § eller 10 § andra stycket i utlämningslagen. Högsta domstolens prövning enligt 18 § första stycket utlämningslagen omfattar emellertid även dessa villkor.

Även samarbetet i fråga om rättslig hjälp med Specialdomstolen bör i avsaknad av en folkrättslig skyldighet att samarbeta – utöver vad som följer av straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen – inte vara lika långtgående som i förhållande till de internationella tribunalerna. Också vid denna samarbetsform bör utgångspunkten vara att bistånd bör lämnas i motsvarande utsträckning som sker till andra stater. Därför bör lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål tillämpas.

Av samma skäl som redovisats ovan beträffande utlämning, finns det anledning att se närmare på om kravet dubbel straffbarhet i 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall gälla också i förhållande till Specialdomstolen. Kravet på dubbel straffbarhet gäller enligt den bestämmelsen i fråga om sådana former av rättslig hjälp som kan betecknas som tvångsmedel. Flera lösningar är tänkbara.

Den mest långtgående lösningen är att helt avskaffa kravet på dubbel straffbarhet, på samma sätt som har gjorts i förhållande till Rwanda- och Jugoslavientribunalerna, med hänvisning till att Specialdomstolen är inrättad med stöd av FN. Att angivna brott mot nationell sierraleonsk rätt omfattas av domstolens behörighet beror på att FN har ansett att vissa allvarliga gärningar som begicks under konflikten är oreglerade eller otillräckligt reglerade i internationell humanitär rätt. Även om det kan sättas i fråga om vissa av dessa gärningar är straffbara enligt svensk rätt, kan man utgå ifrån att Specialdomstolen inte behandlar annat än de allvarligaste överträdelserna, vilka med säkerhet är straffbara också här. Säkerhetsrådet har vidare uppmanat medlemsstaterna att fullt ut samarbeta med domstolen. Det skulle därför kunna vara utrikespolitiskt känsligt om Sverige på formella grunder tvingades att avslå en ansökan trots att starka skäl talar för att den rättsliga hjälpen bör lämnas. De brott som omfattas av Specialdomstolens jurisdiktion får anses vara så straffvärda att osäkerhet i fråga om dubbel straffbarhet inte onödigt bör försvåra samarbetet. Därutöver återstår, oavsett regleringen i fråga om dubbel straffbarhet, möjligheten för en domstol eller åklagare att överlämna ett ärende till regeringen för prövning, t.ex. om ett bifall till ansökan om rättslig hjälp skulle strida mot svenska allmänna rättsprinciper eller om omständigheterna är sådana att ansökan inte bör bifallas. Det finns inte något hinder mot att frågan underställs regeringens prövning redan i samband med att ansökan kommer in till Justitiedepartementet.

Mot det nu sagda kan anföras att Specialdomstolen inte har inrättats med stöd av kapitel 7 i FN-stadgan och har därigenom inte av FN fått den särställning som de internationella tribunalerna åtnjuter. Vidare är behörigheten för Specialdomstolen genom hänvisningen till vissa nationella sierraleonska brott på så sätt mer omfattande än de internationella tribunalernas. Specialdomstolen bör vid lagföring av sådan brottslighet helt jämföras med nationella sierraleonska domstolar, mot vilka Sverige upprätthåller kravet på dubbel straffbarhet vid rättslig hjälp. Det är bara i förhållande till övriga nordiska stater och i viss utsträckning övriga EU-stater som dubbel straffbarhet inte är en grund för att avslå en ansökan om rättslig hjälp. Detta talar för att kravet på dubbel straffbarhet skall upprätthållas mot Specialdomstolen, i vart fall vid domstolens lagföring

för de brott som avses i artikel 5 i stadgan, dvs. nationella sierraleonska brott.

Den mest lämpliga lösningen får anses vara att försöka uppnå en likartad reglering för rättslig hjälp som i fråga om utlämning. Kravet på dubbel straffbarhet bör alltså inte avskaffas, men inte heller vara absolut. Därigenom frångår inte Sverige den tydliga linje med krav på dubbel straffbarhet för vissa former av rättslig hjälp som gäller i förhållande till utomeuropeiska stater. Men det finns ändå utrymme att göra en bedömning av om det i ett enskilt fall är lämpligt att bifalla ansökan, trots frånvaro av dubbel straffbarhet. En sådan prövning kan emellertid innefatta politiska bedömningar och lämpar sig inte för rättsliga instanser, som åklagare eller domstol. Avslag med hänvisning till frånvaro av dubbel straffbarhet bör därför endast kunna beslutas av regeringen. Om en åklagare eller domstol finner att en ansökan bör avslås på denna grund, skall ansökan överlämnas till regeringen, på samma sätt som redan sker i dag med stöd av 2 kap. 15 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, när det vid prövningen finns inslag av politisk natur.

I princip alla andra förutsättningar och villkor i lagen bör tillämpas i förhållande till Specialdomstolen. Det innebär att vägransgrunden vid s.k. ordre public-situationer i 2 kap. 14 § första stycket i samma lag blir tvingande gentemot Specialdomstolen. Vidare blir de fakultativa vägransgrunderna i 2 kap. 14 § andra stycket i lagen tillämpliga, vilket innebär att en ansökan får avslås om den rör en gärning som har den övervägande karaktären av ett politiskt brott eller är ett militärt brott, om svensk dom eller beslut om åtalsunderlåtelse har meddelats beträffande gärningen samt om omständigheterna annars är sådana att ansökan inte bör bifallas. Eftersom det finns en särskild reglering om transport av frihetsberövade personer i 12 a § tribunallagen (se nedan) bör dock inte reglerna om transitering i 4 kap. 33 § och 34 § andra stycket i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål gälla i förhållande till Specialdomstolen.

Sverige har inte någon skyldighet att efterfråga Specialdomstolens inställning till eventuella villkor som en rättslig hjälp kan förenas med enligt 5 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. Likväl bör det, med beaktande av att den begärda åtgärden torde röra mycket allvarlig brottslighet, vara ett krav att inhämta Specialdomstolens yttrande i sådana fall, vilket innebär motsvarande reglering som i förhållande till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen.

Av artikel 4.2 i straffverkställighetsavtalet framgår att Specialdomstolen, efter det att en dömd person överförs till Sverige för att avtjäna återstoden av straffet här, kan begära att personen i fråga tillfälligt återförs till domstolen för att vittna vid en rättegång. Genom att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål görs generellt tillämplig i förhållande till tribunallagen krävs inte någon särskild reglering i tribunallagen för att möjliggöra tillfälligt återförande till Specialdomstolen för vittnesmål där av en person som fått straffverkställigheten överförd till Sverige. Den situationen får anses falla in under regleringen i 4 kap. 29 och 30 §§ i lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål. En sådan ansökan skall prövas av regeringen sedan yttrande enligt 32 § från den myndighet som ansvarar för verkställigheten inhämtats såvida det inte är uppenbart att det inte behövs något yttrande. Enligt 30 § andra stycket får överförande

vägras, om ett överförande medför att tiden för frihetsberövandet förlängs eller om den frihetsberövades närvaro behövs i ett brottmål som handläggs här i landet. Med beaktande av att Sverige genom straffverkställighetsavtalet, artikel 4.2, åtagit sig att tillfälligt återföra någon till Specialdomstolen för att vittna torde regeringens möjlighet vara mycket liten att neka sådant överförande på grund av att personen behöver närvara i ett brottmål som handläggs i Sverige.

Övriga bestämmelser

Vid samarbete i fråga om överförande av straffverkställighet, utlämning och rättslig hjälp i brottmål behövs viss övrig reglering, bl.a. om rättigheter för den person som är föremål för en begäran samt regler som klargör Sveriges kostnadsansvar i förhållande till domstolen och som möjliggör transitering genom Sverige från en annan stat av en frihetsberövad person till följd av den statens samarbete med Specialdomstolen. I tribunallagen finns det beträffande de olika samarbetsformerna en gemensam reglering. Det är önskvärt med en i förhållande till tribunalerna enhetlig reglering även för samarbete med Specialdomstolen. Det är lämpligt att regleringen om rättigheter för den person som är föremål för en begäran inte skiljer sig åt beroende på från vilken tribunal som framställningen härrör. Utgångspunkten bör därför vara att bestämmelserna i 2 §, 10 § samt 12 a §, 13–17 §§ tribunallagen skall gälla även vid samarbete med Specialdomstolen.

Det sagda innebär bl.a. att tribunallagens språkkrav beträffande framställningar skall gälla även i förhållande till Specialdomstolen liksom tribunallagens bestämmelse om hanteringen av konkurrerande framställningar om bevisupptagning samt bestämmelsen om transitering genom Sverige. Vidare innebär det att om ansvar för en viss gärning prövats vid tribunalen får åtal för samma gärning inte väckas i Sverige, vilket ligger i linje med artikel 5 i straffverkställighetsavtalet med Specialdomstolen. Tribunallagens absoluta förbud i 13 § andra stycket mot svenskt åtal för gärning som prövats av en tribunal går längre än vad som föreskrivs i brottsbalken där i vissa fall gärningar kan prövas på nytt i Sverige även om de lagförts utomlands. Vidare innebär tillämpligheten av de övriga bestämmelserna i tribunallagen att en misstänkt, åtalad eller dömd vid Specialdomstolen har rätt till offentlig försvarare om han eller hon begär det, att ett vittne, målsägande eller sakkunnig har rätt till ersättning för sin inställelse vid Specialdomstolen, att kostnaderna för offentlig försvarare och andra åtgärder som vidtas enligt tribunallagen i anledning av samarbete med Specialdomstolen skall stanna på staten samt att bestämmelser i annan lag och författning om delgivning och rättslig hjälp blir tillämpliga såvida de inte strider mot tribunallagen. Dock bör inte bestämmelsen i 13 § första stycket, som föreskriver att en i Sverige pågående lagföring på begäran av någon av tribunalerna skall överföras dit, gälla. En sådan skyldighet bör inte gälla i förhållande till en domstol där samarbetet inte bygger på tvång utan lämplighet.

6 Ekonomiska konsekvenser

Vid den bedömning som kan göras i dag kan det förutsättas att Sverige endast i mycket begränsad utsträckning kan komma att beröras av framställningar om rättslig hjälp och utlämning från Specialdomstolen. De kostnader som kan bli aktuella torde vara mycket begränsade.

Det är troligare att något fängelsestraff som dömts ut av Specialdomstolen kan komma att verkställas i Sverige. Enligt den bedömning som kan göras i dag torde det dock, med beaktande av att relativt få personer står åtalade vid Specialdomstolen, inte bli aktuellt med verkställighet i Sverige i någon större omfattning. Förslaget i denna del torde inte heller medföra några betydande kostnader.

Eventuella merkostnader för berörda myndigheter skall finansieras inom befintliga ramar.

7 Ikraftträdande

Förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den 1 april 2006.
--

Skälen för förslaget: Specialdomstolen har redan inlett sitt arbete och domstolens eventuella behov av hjälp lär inte dröja. Det finns därför anledning att snarast genomföra förslagen.

De föreslagna lagändringarna bör kunna träda i kraft den 1 april 2006. Några övergångsbestämmelser krävs inte.

8 Författningskommentar

1 §

I paragrafen definieras lagens tillämpningsområde. Lagen gäller för Sveriges samarbete med Rwandatribunalen, Jugoslavientribunalen och Specialdomstolen för Sierra Leone, där endast det sistnämnda är en ändring i förhållande till tidigare. Omfattningen av samarbetet i förhållande till Specialdomstolen klargörs vidare i den nya bestämmelsen i 1 a §.

Andra stycket utgår. Eftersom första stycket redan klargör tillämpningsområdet för lagen, behövs inte förtydligandet i andra stycket. Någon saklig ändring är inte avsedd.

1a §

Paragrafen, som är ny, reglerar hur tribunallagen skall tillämpas i förhållande till Specialdomstolen för Sierra Leone. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.

Utgångspunkten är att samtliga regler i tribunallagen skall gälla om inget annat anges. Reglerna om utlämning i 3 – 8 a §§ tribunallagen skall inte tillämpas i förhållande till Specialdomstolen och inte heller bestämmelserna om rättslig hjälp i 9 § tribunallagen. I fråga om utlämning och rättslig hjälp i förhållande till Specialdomstolen hänvisar i

paragrafen i stället till de nya bestämmelserna i 8 b § och 9 a §. I paragrafen anges vidare att tribunallagens bestämmelser om överförande av lagföring i 13 § första stycket inte skall tillämpas i förhållande till Specialdomstolen.

Alla övriga bestämmelser i tribunallagen är tillämpliga vid bistånd till Specialdomstolen. Det innebär att reglerna av generell karaktär i 2, 10 och 12 a §§ och 13 § andra stycket och 14–17 §§ tribunallagen även gäller för Specialdomstolen liksom bestämmelserna i 11–12 §§ om överförande av straffverkställighet. Hänvisningar till en tribunal i de bestämmelserna avser naturligtvis även Specialdomstolen för Sierra Leone.

Genom att 2 § tribunallagen är tillämplig följer att ansökningar till och från Sverige skall sändas via Regeringskansliet (Justitiedepartementet), där frågan hanteras av Centralmyndigheten. Sverige skall acceptera en ansökan från domstolen skriven på eller översatt till antingen svenska eller engelska. Man kan utgå från att Specialdomstolen kommer att skicka skrivelser på engelska. Av 10 § tribunallagen följer att konkurrens mellan en ansökan om rättslig hjälp från Specialdomstolen och en ansökan om rättslig hjälp som handläggs enligt lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall prövas av regeringen. Den i förhållande till annat rättsligt bistånd generösare regleringen om när en offentlig försvarare skall utses som gäller enligt 14 § tribunallagen gäller även i förhållande till den som söks av Specialdomstolen. I 15 § tribunallagen ges regeringen rätt att besluta om hur ersättning till vittnen, målsägande eller sakkunniga som har kallats att höras av Specialdomstolen skall bestämmas. Sådan reglering för tribunalerna finns i förordningen (1994:571) om ersättning för inställelse vid någon av de internationella tribunalerna för brott mot internationell humanitär rätt. Av 16 § tribunallagen följer att ersättning av allmänna medel till offentlig försvarare eller till annan samt övriga kostnader för åtgärder som vidtagits enligt lagen skall betalas av staten. Slutligen hänvisar 17 § tribunallagen till andra bestämmelser om internationell rättslig hjälp och om delgivning. Vad som avses med den bestämmelsen är, sedan lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål i princip uttömmande reglerar rättslig hjälp, de svenska författningarna om delgivning.

Det förhållandet att de särskilda reglerna i tribunallagen som reglerar straffverkställighet i 11–12 §§ blir tillämpliga innebär att regeringen efter begäran av Specialdomstolen får besluta att en av domstolen meddelad fängelsedom får verkställas i Sverige utan krav på dubbel straffbarhet eller samtycke från personen i fråga. Innebörden av bestämmelserna i 11–12 §§ tribunallagen har närmare behandlats i avsnitt 4.1.3.

Också regleringen om transport av frihetsberövande till Specialdomstolen från en annan stat genom Sverige – transitering – följer den särskilda ordningen i 12 a § tribunallagen. Det innebär, i förhållande till annan transitering, bland annat att det saknas hinder mot transitering av svenska medborgare, att tillstånd inte krävs för flygtransport utan planerad mellanlandning, att oplanerad mellanlandning är möjlig efter tillstånd samt att det är möjligt att ta den transiterade i förvar i längst 96 timmar.

En väsentlig materiell regel i 13 § andra stycket tribunallagen, som också blir tillämplig i förhållande till Specialdomstolen, är bestämmelsen

om ne bis in idem, ”inte två gånger om samma sak”, som kompletterar motsvarande bestämmelser i 2 kap. brottsbalken. På samma sätt som en dom meddelad av Jugoslavientribunalen eller Rwandatribunalen utgör res judicata i Sverige, får inte ansvar för en gärning som har prövats av Specialdomstolen bli föremål för ny prövning i Sverige.

2 §

Ändringarna i *första stycket* är endast av språklig art och är en följd av den ändrade lydelsen av 1 § och av att Regeringskansliet numera är en myndighet. Någon saklig ändring är inte avsedd. Med tribunal avses, som framgår av kommentaren till 1 a §, även Specialdomstolen för Sierra Leone.

8 b §

Paragrafen, som är ny, reglerar samarbete med Specialdomstolen i fråga om utlämning. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.

Av paragrafens *första stycke* följer att Sverige skall samarbeta med Specialdomstolen i fråga om utlämning enligt de bestämmelser som finns i utlämningslagen, se avsnitt 4.2.2. En utlämningsbegäran från Specialdomstolen skall alltså i princip behandlas som en begäran från en annan stat utanför EU och Norden. Regeln är emellertid begränsad i förhållande till utlämningslagen på så sätt att utlämning till Specialdomstolen inte kan komma i fråga för verkställighet av straff utan endast för det fall framställningen avser lagföring. Om en av Specialdomstolen dömd person eftersöks för utlämning, kan Sverige agera endast på en utlämningsframställning från den stat där den dömda personen skall verkställa straffet. Att utlämningslagens regler skall tillämpas innebär att dess regler om tvångsmedel gäller, såväl innan en utlämningsbegäran har kommit (provisoriska) som efter det att Specialdomstolen har gjort en formell framställning om utlämning. De förfarandebestämmelser som finns i utlämningslagen skall också tillämpas fullt ut. Vidare innebär hänvisningen till utlämningslagen att utlämning skall nekas om det strider mot något av de villkor som finns uppställda i utlämningslagen. Förbudet mot utlämning av svenska medborgare och vid preskription enligt svensk rätt är dock inte tvingande. Inte heller utlämningslagens krav på dubbel straffbarhet är absolut.

En specialregel finns i *andra stycket* som klargör att ett häktningsbeslut meddelat av Specialdomstolen i princip skall godtas utan vidare utredning. Tillämpningen av den bestämmelsen motsvaras av 9 § tredje stycket utlämningslagen, i de fall Sverige har ett avtal med den andra staten, liksom av 3 § andra stycket tribunallagen.

9 a §

Paragrafen, som är ny, reglerar samarbete med Specialdomstolen i fråga om rättslig hjälp i brottmål. Innebörden av paragrafen har behandlats i avsnitt 5.4.

Av paragrafens *första stycke* följer att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål skall tillämpas vid framställningar om rättslig hjälp från Specialdomstolen. Det innebär att svensk åklagare och domstol kan bistå Specialdomstolen med bl.a. förhör under förundersökning, bevisupptagning, telefonförhör, videokonferens, husrannsakan och beslag samt att

rättslig hjälp skall eller kan vägras Specialdomstolen under samma förutsättningar som vid ansökningar från andra stater. Ett undantag härifrån är att reglerna om transitering i 4 kap. 33 § och 4 kap. 34 § andra stycket lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål inte skall gälla i förhållande till Specialdomstolen. För sådana situationer gäller i stället 12 a § tribunallagen. Naturligtsvis skall inte specialreglerna i den lagen som gäller vid en ansökan från en stat som är medlem i Europeiska unionen eller från Island eller Norge tillämpas vid en ansökan från Specialdomstolen.

I fråga om kravet på dubbel straffbarhet i de fall som anges i 2 kap. 2 § andra meningen lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål framgår av *andra stycket* att det kravet inte är absolut vid rättsligt biträde till Specialdomstolen. Det kravet är inte heller tvingande vid biträde till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen vilket framgår av 9 § första stycket andra meningen tribunallagen. Utgångspunkten i förhållande till Jugoslavientribunalen och Rwandatribunalen är dock att åklagare eller domstol, även i avsaknad av dubbel straffbarhet i de fall där lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål kräver det, skall bistå tribunalerna medan i förhållande till Specialdomstolen denna paragraf anger att regeringen skall pröva frågan om avslag på grund av frånvaro av dubbel straffbarhet. Skillnaden är föranledd av Specialdomstolen även har jurisdiktion över viss nationell rätt och att samarbetet vid sådana gärningar mer bör motsvara det mellanstatliga samarbetet. Om en åklagare eller en domstol finner att en motsvarande ansökan från en stat inte skulle kunna ha beviljats p.g.a. avsaknad av dubbel straffbarhet, enligt 2 kap. 2 § lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål, skall ansökan överlämnas till regeringen. Regeringen får dock besluta att rättslig hjälp får lämnas även om den gärning som ansökan avser inte motsvarar ett brott enligt svensk lag. Förfarandet motsvarar regleringen i 2 kap. 15 § första stycket lagen om internationell rättslig hjälp för avslag på de grunder som avses i 2 kap. 14 § den lagen.

I paragrafens *tredje stycke* anges att yttrande från Specialdomstolen skall inhämtas innan rättslig hjälp förenas med villkor. Bestämmelsen motsvarar regleringen i 9 § tredje stycket tribunallagen.

Genom att lagen om internationell rättslig hjälp i brottmål blir generellt tillämplig möjliggörs tillfälligt återförande till Specialdomstolen av en dömd person som överförs till Sverige för straffverkställighet här, se avsnitt 5.4.

Bilaga 1: Stadga för Specialdomstolen för Sierra Leone

Statute of the Special Court for Sierra Leone

Having been established by an Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone pursuant to Security Council resolution 1315 (2000) of 14 August 2000, the Special Court for Sierra Leone (hereinafter "the Special Court") shall function in accordance with the provisions of the present Statute.

Article 1

Competence of the Special Court

1. The Special Court shall, except as provided in subparagraph (2), have the power to prosecute persons who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996, including those leaders who, in committing such crimes, have threatened the establishment of and implementation of the peace process in Sierra Leone.

2. Any transgressions by peacekeepers and related personnel present in Sierra Leone pursuant to the Status of Mission Agreement in force between the United Nations and the Government of Sierra Leone or agreements between Sierra Leone and other Governments or regional organizations, or, in the absence of such agreement, provided that the peacekeeping operations were undertaken with the consent of the Government of Sierra Leone, shall be within the

Stadga för Specialdomstolen för Sierra Leone

Specialdomstolen för Sierra Leone (nedan kallad "specialdomstolen"), inrättad genom ett avtal mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering enligt säkerhetsrådets resolution 1315 (2000) av den 14 augusti 2000, skall verka i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Artikel 1

Specialdomstolens behörighet

1. Specialdomstolen skall, utom i fall som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel, ha behörighet att lagföra personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt och Sierra Leones lagar, begångna inom Sierra Leones territorium sedan den 30 november 1996, däribland de ledare som genom att begå sådana brott har riskerat åstadkommandet och genomförandet av fredsprocessen i Sierra Leone.

2. Överträdelser som fredsbevarare och till dem anknuten personal har gjort sig skyldiga till under vistelse i Sierra Leone med stöd av det gällande avtalet om den fredsbevarande insatsens ställning mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering eller med stöd av avtal mellan Sierra Leone och andra regeringar eller regionala organisationer eller, i de fall sådana avtal saknas, om de fredsbevarande operationerna genomfördes med tillstånd av Sierra Leones regering,

primary jurisdiction of the sending State. ligger inom den sändande statens primära jurisdiktion.

3. In the event the sending State is unwilling or unable genuinely to carry out an investigation or prosecution, the Court may, if authorized by the Security Council on the proposal of any State, exercise jurisdiction over such persons. 3. Om den sändande staten saknar vilja eller förmåga att som sig bör genomföra utredning eller lagföring, får specialdomstolen med säkerhetsrådets tillstånd efter förslag av en stat utöva jurisdiktion över sådana personer.

Article 2

Artikel 2

Crimes against humanity

Brott mot mänskligheten

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed the following crimes as part of a widespread or systematic attack against any civilian population: Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått följande brott som en del av ett vidsträckt eller systematiskt angrepp mot civilbefolkning:

a) Murder;	a) mord,
b) Extermination;	b) utrotning,
c) Enslavement;	c) förslavning,
d) Deportation;	d) deportation,
e) Imprisonment;	e) fängslande,
f) Torture;	f) tortyr,
g) Rape, sexual slavery, enforced prostitution, forced pregnancy and any other form of sexual violence;	g) våldtäkt, sexuellt slaveri, påtvingad prostitution, påtvingat havandeskap och varje annan form av sexuellt våld,
h) Persecution on political, racial, ethnic or religious grounds;	h) förföljelse av politiska, ras-mässiga, etniska eller religiösa skäl,
i) Other inhumane acts.	i) andra omänskliga handlingar.

Article 3

Violations of Article 3 common to the Geneva Conventions and of Additional Protocol II

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed or ordered the commission of serious violations of article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 for the Protection of War Victims, and of Additional Protocol II thereto of 8 June 1977. These violations shall include:

a) Violence to life, health and physical or mental well-being of persons, in particular murder as well as cruel treatment such as torture, mutilation or any form of corporal punishment;

b) Collective punishments;

c) Taking of hostages;

d) Acts of terrorism;

e) Outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment, rape, enforced prostitution and any form of indecent assault;

f) Pillage;

g) the passing of sentences and the carrying out of executions without previous judgement pronounced by a regularly constituted court, affording all the judicial guarantees which are recognized as indispensable by civilized peoples;

h) Threats to commit any of the foregoing acts.

Artikel 3

Brott mot den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna och mot deras tilläggsprotokoll II

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått eller beordrat allvarliga brott mot den gemensamma artikel 3 i Genèvekonventionerna av den 12 augusti 1949 för skydd av krigsoffer och mot tilläggsprotokoll II av den 8 juni 1977. Dessa brott skall omfatta

a) våld mot liv, hälsa och fysiskt och mentalt välbefinnande för personer, särskilt mord liksom grym behandling såsom tortyr, stympning eller varje form av kroppsstraff,

b) kollektiva straff,

c) tagande av gisslan,

d) terroristhandlingar,

e) kränkning av personlig värdighet, särskilt förödmjukande och nedsättande behandling, våldtäkt, påtvingad prostitution och varje form av kränkande våld,

f) plundring,

g) utfärdande av domar och verkställande av avrättningar utan tidigare dom avkunnad av en korrekt inrättad domstol som tillhandahåller alla rättsliga garantier som är erkända som tvingande av civiliserade folk,

h) hot om att begå någon av de ovannämnda gärningarna.

Article 4

Other serious violations of international humanitarian law

The Special Court shall have the power to prosecute persons who committed the following serious violations of international humanitarian law:

- a) Intentionally directing attacks against the civilian population as such or against individual civilians not taking direct part in hostilities;
- b) Intentionally directing attacks against personnel, installations, material, units or vehicles involved in a humanitarian assistance or peacekeeping mission in accordance with the Charter of the United Nations, as long as they are entitled to the protection given to civilians or civilian objects under the international law of armed conflict;
- c) Conscripting or enlisting children under the age of 15 years into armed forces or groups or using them to participate actively in hostilities.

Article 5

Crimes under Sierra Leonean law

The Special Court shall have the power to prosecute persons who have committed the following crimes under Sierra Leonean law:

- a) Offences relating to the abuse of girls under the Prevention of Cruelty to Children Act, 1926 (Cap. 31):
- i) Abusing a girl under 13 years of age, contrary to section 6;

Artikel 4

Andra allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har gjort sig skyldiga till följande allvarliga kränkningar av internationell humanitär rätt:

- a) Uppsåttligt riktande av angrepp mot civilbefolkning som sådan eller mot enskilda civila som inte direkt deltar i fientligheter.
- b) Uppsåttligt riktande av angrepp mot personal, anläggningar, utrustning, enheter eller fordon som deltar i en humanitär biståndsinsats eller i en fredsbevarande insats i enlighet med Förenta nationernas stadga, så länge de är berättigade till det skydd som tillkommer civila eller civil egendom i enlighet med folkrätten i väpnade konflikter.
- c) Uttagande eller värvande av barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller användande av dem till att aktivt delta i fientligheter.

Artikel 5

Brott enligt Sierra Leones lag

Specialdomstolen skall ha behörighet att lagföra personer som har begått följande brott mot Sierra Leones lag:

- a) Brott hänförliga till utnyttjande av flickor enligt 1926 års lag om förebyggande av grymhet mot barn (kapitel 31):
- i) utnyttjande av flickor under 13 års ålder i strid med avsnitt 6,

ii) Abusing a girl between 13 and 14 years of age, contrary to section 7;	ii) utnyttjande av flickor mellan 13 och 14 års ålder i strid med avsnitt 7,
iii) Abduction of a girl for immoral purposes, contrary to section 12.	iii) bortförande av flickor i osedligt syfte i strid med avsnitt 12.
b) Offences relating to the wanton destruction of property under the Malicious Damage Act, 1861:	b) Brott hänförliga till urskillningslös förstörelse av egendom enligt 1861 års lag om uppsåtlig skadegörelse,
i) Setting fire to dwelling - houses, any person being therein, contrary to section 2;	i) anläggande av brand i bostadshus, när personer befinner sig där, i strid med avsnitt 2,
ii) Setting fire to public buildings, contrary to sections 5 and 6;	ii) anläggande av brand i offentlig byggnad, i strid med avsnitten 5 och 6,
iii) Setting fire to other buildings, contrary to section 6.	iii) anläggande av brand i andra byggnader, i strid med avsnitt 6.

Article 6

Artikel 6

Individual criminal responsibility

Personligt straffrättsligt ansvar

1. A person who planned, instigated, ordered, committed or otherwise aided and abetted in the planning, preparation or execution of a crime referred to in articles 2 to 4 of the present Statute shall be individually responsible for the crime.	1. Den som har planerat, anstiftat, beordrat, begått eller på annat sätt medverkat vid planering, förberedelse eller utförande av ett brott som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga skall hållas personligen ansvarig för brottet.
2. The official position of any accused persons, whether as Head of State or Government or as a responsible government official, shall not relieve such person of criminal responsibility nor mitigate punishment.	2. De anklagades officiella ställning, vare sig som stats- eller regeringschef eller som ansvarig statstjänsteman, skall inte frita honom eller henne från straffrättsligt ansvar eller lindra straffet.
3. The fact that any of the acts referred to in articles 2 to 4 of the present Statute was committed by a subordinate does not relieve his or her superior of criminal responsibility if he or she knew or had reason to know that the subordinate was about to commit such acts or	3. Den omständigheten att någon av de gärningar som avses i artiklarna 2–4 i denna stadga har begåtts av en underordnad fritar inte hans eller hennes överordnade från straffrättsligt ansvar, om han eller hon känt till eller haft anledning att känna till att den

had done so and the superior had failed to take the necessary and reasonable measures to prevent such acts or to punish the perpetrators thereof.

4. The fact that an accused person acted pursuant to an order of a Government or of a superior shall not relieve him or her of criminal responsibility, but may be considered in mitigation of punishment if the Special Court determines that justice so requires.

5. Individual criminal responsibility for the crimes referred to in article 5 shall be determined in accordance with the respective laws of Sierra Leone.

Article 7

Jurisdiction over persons of 15 years of age

1. The Special Court shall have no jurisdiction over any person who was under the age of 15 at the time of the alleged commission of the crime. Should any person who was at the time of the alleged commission of the crime between 15 and 18 years of age come before the Court, he or she shall be treated with dignity and a sense of worth, taking into account his or her young age and the desirability of promoting his or her rehabilitation, reintegration into and assumption of a constructive role in society, and in accordance with international human rights standards, in particular the rights of the child.

2. In the disposition of a case against a juvenile offender, the

underordnade stod i begrepp att begå sådana gärningar eller redan hade gjort det och den överordnade underlåtit att vidta nödvändiga och skäligen åtgärder för att förhindra sådana gärningar eller för att straffa den som begått sådana gärningar.

4. Den omständigheten att en anklagad person handlat på befallning av en regering eller av en överordnad skall inte frita honom eller henne från straffrättsligt ansvar men kan beaktas som en förmildrande omständighet vid straffmätningen om specialdomstolen fastställer att rättvisan så kräver.

5. Personligt straffrättsligt ansvar för de brott som avses i artikel 5 skall fastställas i enlighet med Sierra Leones lagstiftning.

Artikel 7

Jurisdiktion över personer på 15 år

1. Specialdomstolen skall inte ha jurisdiktion över någon som inte har fyllt 15 år då brottet påstås ha blivit utfört. Om en person, som vid den tid då brottet påstås ha blivit utfört var mellan 15 och 18 år gammal, ställs inför specialdomstolen, skall han eller hon behandlas med värdighet och en känsla av värde med beaktande av hans eller hennes låga ålder och med strävan att främja hans eller hennes rehabilitering, återanpassning och antagande av en konstruktiv roll i samhället och i enlighet med internationella normer för mänskliga rättigheter, särskilt barnets rättigheter.

2. Vid avgörande av ett mål mot en minderårig lagbrytare skall special-

Special Court shall order any of the following: care guidance and supervision orders, community service orders, counselling, foster care, correctional, educational and vocational training programmes, approved schools and, as appropriate, any programmes of disarmament, demobilization and reintegration or programmes of child protection agencies.

Article 8

Concurrent jurisdiction

1. The Special Court and the national courts of Sierra Leone shall have concurrent jurisdiction.

2. The Special Court shall have primacy over the national courts of Sierra Leone. At any stage of the procedure, the Special Court may formally request a national court to defer to its competence in accordance with the present Statute and the Rules of Procedure and Evidence.

Article 9

Non bis in idem

1. No person shall be tried before a national court of Sierra Leone for acts for which he or she has already been tried by the Special Court.

2. A person who has been tried by a national court for the acts referred to in articles 2 to 4 of the present Statute may be subsequently tried by the Special Court if:

a) The act for which he or she was tried was characterized as an ordinary crime; or

domstolen bestämma något av följande: vård och övervakning, samhällstjänst, rådgivning, fosterhem, korrektiva, uppfostringsmässiga och yrkesutbildande träningsprogram, godkända skolor och, om så är lämpligt, program för avväpning, demobilisering och återanpassning eller program som drivs av myndigheter för skydd av barn.

Artikel 8

Jämlöpande jurisdiktion

1. Specialdomstolen och Sierra Leones nationella domstolar skall ha jämlöpande jurisdiktion.

2. Specialdomstolen skall ha företräde framför Sierra Leones nationella domstolar. I varje skede av förfarandet får specialdomstolen formellt anmoda en nationell domstol att överföra lagföringen i enlighet med denna stadga och bevis- och förfarandereglerna.

Artikel 9

Negativ rättskraft (ne bis in idem)

1. Ingen får lagföras vid en nationell domstol i Sierra Leone för gärningar för vilka han eller hon redan har lagförts av specialdomstolen.

2. Den som har lagförts av en nationell domstol för gärningar som avses i artiklarna 2-4 i denna stadga får senare lagföras av specialdomstolen

a) om den gärning för vilken han eller hon har lagförts har betecknats som ett brott enligt vanliga straffbestämmelser, eller

b) The national court proceedings were not impartial or independent, were designed to shield the accused from international criminal responsibility or the case was not diligently prosecuted.

b) om den nationella rättegången inte var opartisk eller oberoende, syftade till att undandra den anklagade från internationellt straffrättsligt ansvar eller målet inte handlades på ett omsorgsfullt sätt.

3. In considering the penalty to be imposed on a person convicted of a crime under the present Statute, the Special Court shall take into account the extent to which any penalty imposed by a national court on the same person for the same act has already been served.

3. Vid övervägande av vilket straff som skall utmätas för en person som har dömts för ett brott enligt denna stadga, skall specialdomstolen ta hänsyn till i vilken utsträckning ett straff som utmätts av en nationell domstol för samma person och för samma gärning redan har avtjänats.

Article 10

Amnesty

An amnesty granted to any person falling within the jurisdiction of the Special Court in respect of the crimes referred to in articles 2 to 4 of the present Statute shall not be a bar to prosecution.

Artikel 10

Amnesti

Amnesti som har beviljats en person som faller inom specialdomstolens jurisdiktion med avseende på de brott som avses i artiklarna 2-4 i denna stadga skall inte hindra lagföring.

Article 11

Organization of the Special Court

The Special Court shall consist of the following organs:

a) The Chambers, comprising one or more Trial Chambers and an Appeals Chamber;

b) The Prosecutor; and

c) The Registry.

Artikel 11

Specialdomstolens organisation

Specialdomstolen skall bestå av följande organ:

a) kamrarna, som omfattar en eller flera rättegångskammare, och en kammare för överklagande,

b) åklagaren,

c) registratorskontoret.

Article 12

Composition of the Chambers

1. The Chambers shall be composed of not less than eight (8) or more than eleven (11) independent judges, who shall serve as follows:

Artikel 12

Kamrarnas sammansättning

1. Kamrarna skall vara sammansatta av minst åtta och högst elva oberoende domare, som skall tjänstgöra enligt följande:

a) Three judges shall serve in the Trial Chamber, of whom one shall be a judge appointed by the Government of Sierra Leone, and two judges appointed by the Secretary-General of the United Nations (hereinafter "the Secretary-General").

a) Tre domare skall tjänstgöra i rättegångskammaren, av vilka en skall vara en domare tillsatt av Sierra Leones regering och två domare tillsatta av Förenta nationernas generalsekreterare (nedan kallad "generalsekreteraren").

b) Five judges shall serve in the Appeals Chamber, of whom two shall be judges appointed by the Government of Sierra Leone, and three judges appointed by the Secretary-General.

b) Fem domare skall tjänstgöra i kammaren för överklagande, av vilka två skall vara domare tillsatta av Sierra Leones regering och tre domare tillsatta av generalsekreteraren.

2. Each judge shall serve only in the Chamber to which he or she has been appointed.

2. En domare skall endast tjänstgöra i den kammare till vilken han eller hon har blivit tillsatt.

3. The judges of the Appeals Chamber and the judges of the Trial Chamber, respectively, shall elect a presiding judge who shall conduct the proceedings in the Chamber to which he or she was elected. The presiding judge of the Appeals Chamber shall be the President of the Special Court.

3. Domarna i kammaren för överklagande och domarna i rättegångskammaren skall utse en domare som ordförande som skall leda förhandlingarna i den kammare till vilken denna domare har tillsatts. Den domare som är ordförande i kammaren för överklagande skall vara specialdomstolens president.

4. If, at the request of the President of the Special Court, an alternate judge or judges have been appointed by the Government of Sierra Leone or the Secretary-General, the presiding judge of a Trial Chamber or the Appeals Chamber shall designate such an alternate judge to be present at each stage of the trial and to replace a judge if that judge is unable to continue sitting.

4. Om, på begäran av specialdomstolens president, en eller flera alternativa domare har tillsatts av Sierra Leones regering eller av generalsekreteraren, skall den domare som är ordförande i en rättegångskammare eller i kammaren för överklagande utse en sådan alternativ domare att närvara vid alla stadier av rättegången och ersätta en domare som är förhindrad att fullfölja rättegången.

Article 13

Artikel 13

Qualification and appointment of judges

Domarnas kvalifikationer och tillsättning av domare

1. The judges shall be persons of high moral character, impartiality and integrity who possess the

1. Domarna skall vara personer som har hög moral, är opartiska och har integritet och de kvali-

qualifications required in their respective countries for appointment to the highest judicial offices. They shall be independent in the performance of their functions, and shall not accept or seek instructions from any Government or any other source.

fikationer som krävs i deras respektive länder för utnämning till de högsta domarämbetena. De skall vara oberoende vid utförandet av sina uppgifter och får inte ta emot eller begära instruktioner från någon regering eller från någon annan källa.

2. In the overall composition of the Chambers, due account shall be taken of the experience of the judges in international law, including international humanitarian law and human rights law, criminal law and juvenile justice.

2. Vid sammansättningen av kamrarna i sin helhet skall vederbörlig hänsyn tas till domarnas erfarenhet av folkrätt, innefattande internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter, straffrätt och brott begångna av unga lagöverträdare.

3. The judges shall be appointed for a three-year period and shall be eligible for reappointment.

3. Domarna skall tillsättas för en treårsperiod och kunna omväljas.

Article 14

Artikel 14

Rules of Procedure and Evidence

Bevis- och förfaranderegler

1. The Rules of Procedure and Evidence of the International Criminal Tribunal for Rwanda obtaining at the time of the establishment of the Special Court shall be applicable mutatis mutandis to the conduct of the legal proceedings before the Special Court.

1. Internationella tribunalens för Rwanda bevis- och förfaranderegler som gäller vid tiden för inrättandet av specialdomstolen skall i tillämpliga delar gälla de rättsliga förfarandena inför specialdomstolen.

2. The judges of the Special Court as a whole may amend the Rules of Procedure and Evidence or adopt additional rules where the applicable Rules do not, or do not adequately, provide for a specific situation. In so doing, they may be guided, as appropriate, by the Criminal Procedure Act, 1965, of Sierra Leone.

2. Domarna i specialdomstolen får i plenum ändra bevis- och förfarandereglerna eller anta ytterligare regler när de tillämpliga reglerna inte alls, eller inte adekvat, reglerar en viss situation. När domarna gör detta, får de på lämpligt sätt vägledas av Sierra Leones straffprocesslag av 1965.

Article 15

Artikel 15

The Prosecutor

Åklagaren

1. The Prosecutor shall be

1. Åklagaren skall ansvara för

responsible for the investigation and prosecution of persons who bear the greatest responsibility for serious violations of international humanitarian law and crimes under Sierra Leonean law committed in the territory of Sierra Leone since 30 November 1996. The Prosecutor shall act independently as a separate organ of the Special Court. He or she shall not seek or receive instructions from any Government or from any other source.

2. The Office of the Prosecutor shall have the power to question suspects, victims and witnesses, to collect evidence and to conduct on-site investigations. In carrying out these tasks, the Prosecutor shall, as appropriate, be assisted by the Sierra Leonean authorities concerned.

3. The Prosecutor shall be appointed by the Secretary-General for a three-year term and shall be eligible for re-appointment. He or she shall be of high moral character and possess the highest level of professional competence, and have extensive experience in the conduct of investigations and prosecutions of criminal cases.

4. The Prosecutor shall be assisted by a Sierra Leonean Deputy Prosecutor, and by such other Sierra Leonean and international staff as may be required to perform the functions assigned to him or her effectively and efficiently. Given the nature of the crimes committed and the particular sensitivities of girls, young women and children victims of rape, sexual assault, abduction and slavery of all kinds, due consideration should be given in the appointment of staff to the employment of prosecutors and investigators experienced in

utredningar avseende och åtal mot personer som bär det största ansvaret för allvarliga brott mot internationell humanitär rätt och brott mot Sierra Leones lag begångna inom detta lands territorium sedan den 30 november 1996. Åklagaren skall handla självständigt som ett särskilt organ inom specialdomstolen. Åklagaren får inte begära eller ta emot instruktioner från någon regering eller från någon annan källa.

2. Åklagarens kansli skall vara behörigt att förhöra misstänkta, offer och vittnen, att insamla bevisning samt att utföra utredningar på aktuell plats. Vid fullgörandet av dessa uppgifter skall åklagaren på lämpligt sätt biträdas av de berörda myndigheterna i Sierra Leone.

3. Åklagaren skall tillsättas av generalsekreteraren för en period om tre år och skall kunna omväljias. Åklagaren skall ha hög moral och vara mycket kompetent och erfaren i fråga om utredning och lagföring i brottmål.

4. Åklagaren skall biträdas av en biträdande åklagare från Sierra Leone och av sådan annan personal från detta land samt sådan internationell personal som kan behövas för att på ett effektivt sätt utföra de uppgifter som anförtrotts åklagaren. Mot bakgrund av de begångna brotternas art och den särskilt känsliga situation som flickor, unga kvinnor och barn som är offer för våldtäkt, sexuellt missbruk, bortförande och allt slag av slaveri befinner sig i bör, vid tillsättning av åklagarens personal och utredare, vederbörlig hänsyn tas till

gender-related crimes and juvenile justice.

erfarenhet av könsrelaterad brottslighet och brott begångna av unga lagöverträdare.

5. In the prosecution of juvenile offenders, the Prosecutor shall ensure that the child-rehabilitation programme is not placed at risk and that, where appropriate, resort should be had to alternative truth and reconciliation mechanisms, to the extent of their availability.

5. Vid lagföring av unga lagöverträdare skall åklagaren tillse att programmet för rehabilitering av barn inte äventyras och att, där så är lämpligt, bör alternativa metoder för sanning och försoning användas i den omfattning de är tillgängliga.

Article 16

The Registry

1. The Registry shall be responsible for the administration and servicing of the Special Court.

2. The Registry shall consist of a Registrar and such other staff as may be required.

3. The Registrar shall be appointed by the Secretary-General after consultation with the President of the Special Court and shall be a staff member of the United Nations. He or she shall serve for a three-year term and be eligible for re-appointment.

4. The Registrar shall set up a Victims and Witnesses Unit within the Registry. This Unit shall provide, in consultation with the Office of the Prosecutor, protective measures and security arrangements, counselling and other appropriate assistance for witnesses, victims who appear before the Court and others who are at risk on account of testimony given by such witnesses. The Unit personnel shall include experts in trauma, including trauma related to crimes of sexual violence and violence against children.

Artikel 16

Registratorskontoret

1. Registratorskontoret skall ansvara för administrationen av och stödet till specialdomstolen.

2. Registratorns kansli skall bestå av en registrator och sådan annan personal som kan behövas.

3. Registratorn skall utnämnas av generalsekreteraren efter samråd med specialdomstolens president och skall ingå i Förenta nationernas personal. Registratorn skall tjänstgöra för en tid om tre år och skall kunna omväljas.

4. Registratorn skall inom registratorskontoret upprätta en brottsoffer- och vittnesenhet. Denna enhet skall i samråd med åklagarens kansli tillhandahålla skyddsåtgärder och säkerhetsarrangemang, rådgivning samt annan erforderlig hjälp till vittnen, brottsoffer som uppträder inför specialdomstolen och andra personer som är utsatta för fara till följd av vittnesmål som lämnats av sådana vittnen. I denna enhets personal skall ingå experter med sakkunskap i fråga om trauma, däribland trauma som sammanhänger med sexualbrott och brott mot barn.

Article 17

Rights of the accused

1. All accused shall be equal before the Special Court.
2. The accused shall be entitled to a fair and public hearing, subject to measures ordered by the Special Court for the protection of victims and witnesses.
3. The accused shall be presumed innocent until proved guilty according to the provisions of the present Statute.
4. In the determination of any charge against the accused pursuant to the present Statute, he or she shall be entitled to the following minimum guarantees, in full equality:
  - a) To be informed promptly and in detail in a language which he or she understands of the nature and cause of the charge against him or her;
  - b. To have adequate time and facilities for the preparation of his or her defence and to communicate with counsel of his or her own choosing;
  - c) To be tried without undue delay;
  - d) To be tried in his or her presence, and to defend himself or herself in person or through legal assistance of his or her own choosing; to be informed, if he or she does not have legal assistance, of this right; and to have legal assistance assigned to him or her, in any case where the interests of

Artikel 17

Den tilltalades rättigheter

1. Alla tilltalade skall vara lika inför specialdomstolen.
2. Den tilltalade skall ha rätt till en rättvis och offentlig rättegång med förbehåll för åtgärder beordrade av specialdomstolen till skydd för brottsoffer och vittnen.
3. Den tilltalade skall anses vara oskyldig till dess att han eller hon funnits skyldig i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.
4. Vid prövningen av anklagelser mot den tilltalade enligt denna stadga skall han eller hon fullt ut ha rätt till följande minimigarantier:
  - a) att omedelbart och i detalj, på ett språk som han eller hon förstår, bli underrättad om beskaffenheten av, orsaken till och innehållet i anklagelserna mot honom eller henne,
  - b) att ha tillräcklig tid och möjlighet att förbereda sitt försvar och att kunna överlägga med en försvarare som han eller hon själv har valt,
  - c) att få sin sak prövad utan oskäligt dröjsmål,
  - d) att få sin sak prövad i sin närvaro och att försvara sig personligen eller genom rättegångsbiträde som den tilltalade fritt har valt; om den tilltalade inte har rättegångsbiträde, att bli informerad om sin rätt till sådant, samt att, i varje mål där rättvisans intresse så kräver, kostnadsfritt få sig anvisat ett rätte-

justice so require, and without payment by him or her in any such case if he or she does not have sufficient means to pay for it;

e) To examine, or have examined, the witnesses against him or her and to obtain the attendance and examination of witnesses on his or her behalf under the same conditions as witnesses against him or her;

f) To have the free assistance of an interpreter if he or she cannot understand or speak the language used in the Special Court;

g) Not to be compelled to testify against himself or herself or to confess guilt.

gångsbiträde, om han eller hon saknar erforderliga medel att betala för ett sådant,

e) att förhöra eller låta förhöra vittnen som åberopas mot honom eller henne och att för egen räkning få vittnen inkallade och förhörda under samma villkor som vittnen åberopade mot honom eller henne,

f) att kostnadsfritt få biträde av en tolk om den tilltalade inte förstår eller talar det språk som används i specialdomstolen,

g) att inte tvingas att vittna mot sig själv eller erkänna skuld.

Article 18

Judgement

The judgement shall be rendered by a majority of the judges of the Trial Chamber or of the Appeals Chamber, and shall be delivered in public. It shall be accompanied by a reasoned opinion in writing, to which separate or dissenting opinions may be appended.

Article 19

Penalties

1. The Trial Chamber shall impose upon a convicted person, other than a juvenile offender, imprisonment for a specified number of years. In determining the terms of imprisonment, the Trial Chamber shall, as appropriate, have recourse to the practice regarding prison sentences in the International Criminal Tribunal for Rwanda and the national courts of Sierra Leone.

Artikel 18

Dom

Domen skall beslutas av en majoritet av rättegångskammarens eller överklagandekammarens domare och skall meddelas offentligt. Domen skall åtföljas av en skriftlig motivering, till vilken kan fogas särskilda yttranden eller skiljaktiga meningar.

Artikel 19

Straff

1. Rättegångskammaren skall för en person som har fällts till ansvar och som inte är ung lagöverträdare, utmäta fängelsestraff för ett bestämt antal år. Vid fastställande av strafftiden skall rättegångskammaren på lämpligt sätt följa allmän praxis beträffande domar i Internationella tribunalen för Rwanda och Sierra Leones nationella domstolar.

2. In imposing the sentences, the Trial Chamber should take into account such factors as the gravity of the offence and the individual circumstances of the convicted person.

2. Vid straffmätning bör rättegångskammaren beakta sådana omständigheter som brottets svårhetsgrad och den dömdes personliga förhållanden.

3. In addition to imprisonment, the Trial Chamber may order the forfeiture of the property, proceeds and any assets acquired unlawfully or by criminal conduct, and their return to their rightful owner or to the State of Sierra Leone.

3. Utöver fängelse får rättegångskammaren bestämma om förverkande av egendom, utbyte och tillgångar som förvärvats olagligen eller genom brottslig gärning och om återlämnande av dem till de rättmätiga ägarna eller till staten Sierra Leone.

Article 20

Artikel 20

Appellate proceedings

Överklagande

1. The Appeals Chamber shall hear appeals from persons convicted by the Trial Chamber or from the Prosecutor on the following grounds:

1. Kammaren för överklagande skall behandla överklaganden från personer som förklarats skyldiga av rättegångskammaren eller från åklagaren på följande grunder:

a) A procedural error;

a) rättegångsfel,

b) An error on a question of law invalidating the decision;

b) felaktig rättstillämpning som gör domen ogiltig, eller

c) An error of fact which has occasioned a miscarriage of justice.

c) felaktig bevisvärdering som har lett till en oriktig dom.

2. The Appeals Chamber may affirm, reverse or revise the decisions taken by the Trial Chamber.

2. Kammaren för överklagande får fastställa, upphäva eller revidera en rättegångskammars beslut.

3. The judges of the Appeals Chamber of the Special Court shall be guided by the decisions of the Appeals Chamber of the International Tribunals for the former Yugoslavia and for Rwanda. In the interpretation and application of the laws of Sierra Leone, they shall be guided by the decisions of the Supreme Court of Sierra Leone.

3. Domarna i specialdomstolens överklagandekammare skall vägledas av besluten i överklagandekammaren i Internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien och Internationella tribunalen för Rwanda. Vid tolkningen och tillämpningen av Sierra Leones lagar skall de vägledas av beslut av Sierra Leones högsta domstol.

Article 21

Review proceedings

1. Where a new fact has been discovered which was not known at the time of the proceedings before the Trial Chamber or the Appeals Chamber and which could have been a decisive factor in reaching the decision, the convicted person or the Prosecutor may submit an application for review of the judgement.

2. An application for review shall be submitted to the Appeals Chamber. The Appeals Chamber may reject the application if it considers it to be unfounded. If it determines that the application is meritorious, it may, as appropriate:

- a) Reconvene the Trial Chamber;
- b) Retain jurisdiction over the matter.

Article 22

Enforcement of sentences

1. Imprisonment shall be served in Sierra Leone. If circumstances so require, imprisonment may also be served in any of the States which have concluded with the International Criminal Tribunal for Rwanda or the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia an agreement for the enforcement of sentences, and which have indicated to the Registrar of the Special Court their willingness to accept convicted persons. The Special Court may conclude similar agreements for the enforcement of sentences with other States.

2. Conditions of imprisonment,

Artikel 21

Omprövning

1. Om en ny omständighet framkommer, som inte var känd vid tiden för förfarandet i rättegångskammaren eller i kammaren för överklagande och som kunde ha haft avgörande betydelse för utgången, får den som förklarats skyldig eller åklagaren inlämna en ansökan om omprövning av domen.

2. En ansökan om omprövning skall inlämnas till kammaren för överklagande. Denna kammare får avslå ansökan, om den anser den vara ogrundad. Om den finner ansökan välgrundad, får den beroende på vad som är mest lämpligt

- a) återinkalla rättegångskammaren,
- b) behålla jurisdiktion över saken.

Artikel 22

Straffverkställighet

1. Fängelsestraff skall avtjänas i Sierra Leone. Om förhållandena kräver det, får fängelsestraff också avtjänas i någon av de stater som med Internationella tribunalen för Rwanda eller Internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien har ingått avtal om verkställighet av domar och som till specialdomstolens registrator har meddelat att de är beredda att ta emot dömda personer. Specialdomstolen får ingå liknande avtal om verkställighet av domar med andra stater.

2. Fängelseförhållandena, både i

whether in Sierra Leone or in a third State, shall be governed by the law of the State of enforcement subject to the supervision of the Special Court. The State of enforcement shall be bound by the duration of the sentence, subject to article 23 of the present Statute.

Article 23

Pardon or commutation of sentences

If, pursuant to the applicable law of the State in which the convicted person is imprisoned, he or she is eligible for pardon or commutation of sentence, the State concerned shall notify the Special Court accordingly. There shall only be pardon or commutation of sentence if the President of the Special Court, in consultation with the judges, so decides on the basis of the interests of justice and the general principles of law.

Article 24

Working language

The working language of the Special Court shall be English.

Article 25

Annual Report

The President of the Special Court shall submit an annual report on the operation and activities of the Court to the Secretary-General and to the Government of Sierra Leone.

Sierra Leone och i tredje stat, skall bestämmas av verkställighetsstatens lagar under specialdomstolens överinseende. Den stat där straffet avtjänas skall vara bunden av straffets längd med beaktande av artikel 23 i denna stadga.

Artikel 23

Nåd eller förvandling av straff

Om den dömda personen enligt tillämplig lag i den stat där han eller hon är fängslad kan komma i fråga för nåd eller straffnedsättning, skall den berörda staten underrätta specialdomstolen. Nåd eller straffnedsättning kan förekomma endast om specialdomstolens president i samråd med domarna så bestämmer i rättvisans och de allmänna rättsprincipernas intresse.

Artikel 24

Arbetspråk

Specialdomstolens arbetspråk skall vara engelska.

Artikel 25

Årsrapport

Specialdomstolens president skall till generalsekreteraren och till Sierra Leones regering avge en årsrapport om specialdomstolens verksamhet.

Bilaga 2: Avtal om straffverkställighet med Specialdomstolen för Sierra Leone

Agreement between the Special Court for Sierra Leone and the Government of Sweden on the Enforcement of Sentences of the Special Court for Sierra Leone

Avtal om straffverkställighet mellan Sveriges regering och Specialdomstolen för Sierra Leone avseende domar som meddelats av Specialdomstolen för Sierra Leone

The Special Court for Sierra Leone, established by the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone signed on 16 January 2002 (hereinafter "Special Court") and

Specialdomstolen för Sierra Leone, inrättad genom avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, undertecknat den 16 januari 2002, nedan kallad specialdomstolen, och

The Government of Sweden (hereinafter "requested State"),

Sveriges regering, nedan kallad *den anmodade staten*,

RECALLING Article 22 of the Statute of the Special Court annexed to the Agreement between the United Nations and the Government of Sierra Leone on the Establishment of the Special Court for Sierra Leone, according to which imprisonment of persons sentenced by the Special Court shall be served in Sierra Leone; or if circumstances so require, in any State that has concluded with the International Criminal Tribunal For Rwanda or the International Criminal Tribunal for former Yugoslavia an agreement for the enforcement of sentences and which has indicated to the Special Court its willingness to accept convicted persons; or alternatively, in any State with which the Special Court has concluded similar agreements;

som erinrar om artikel 22 i specialdomstolens stadga, som är bilagd avtalet mellan Förenta nationerna och Sierra Leones regering om inrättande av Specialdomstolen för Sierra Leone, enligt vilken fängelsestraff som ådömts personer av specialdomstolen skall avtjänas i Sierra Leone eller, om omständigheterna så kräver, i en stat som med Internationella brottmålstribunalen för Rwanda eller Internationella tribunalen för brott i f.d. Jugoslavien har slutit avtal om straffverkställighet och för specialdomstolen har förklarat sig villig att ta emot dömda personer eller, alternativt, i en stat som har slutit ett liknande avtal med specialdomstolen,

RECALLING United Nations

som åberopar Förenta nationernas

Security Counsel Resolution 1470 (2003), adopted on 28 March 2003, which urges all the States to cooperate fully with the Special Court;

säkerhetsråds resolution 1470 (2003), av den 28 mars 2003, i vilken alla medlemsstater uppmanas att fullt ut samarbeta med specialdomstolen,

NOTING the willingness of the requested State to enforce sentences regarding violations of international humanitarian law imposed by the Special Court;

som noterar att den anmodade staten har förklarat sig beredd att verkställa domar om brott mot internationell humanitär rätt som meddelats av specialdomstolen,

RECALLING the provisions of the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners approved by ECOSOC resolutions 663 C XXIV) of 31 July 1957 and 2067 (LXII) of 13 May 1977, the Body of Principles for the Protection of all Persons under any Form of Detention or Imprisonment adopted by General Assembly resolution 43/173 of 9 December 1988, and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners adopted by General Assembly resolution 45/111 of 14 December 1990;

som åberopar bestämmelserna i Förenta nationernas standardminiregler för behandling av interner, antagen genom ECOSOC-resolutionerna 663 C (XXIV) av den 31 juli 1957 och 2067 (LXII) av den 13 maj 1977, principerna till skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande, antagna genom Förenta nationernas generalförsamlings resolution 43/173 av den 9 december 1988, samt principerna för behandling av interner, antagna genom generalförsamlingens resolution 45/111 av den 14 december 1990,

IN ORDER to give effect to the judgements and sentences of the Special Court;

har kommit överens om följande för att verkställa specialdomstolens domar och påföljder.

HAVE AGREED as follows:

Article 1

Artikel 1

Purpose and Scope of the Agreement

Avtalets syfte och omfattning

This Agreement shall regulate matters relating to or arising out of all requests to the requested State to enforce sentences imposed by the Special Court.

Detta avtal skall reglera frågor som sammanhänger med eller uppstår till följd av alla framställningar till den anmodade staten att verkställa domar som meddelats av specialdomstolen.

Article 2

Procedure

1. A request to the requested State to enforce a sentence shall be made by the Registrar of the Special Court (hereinafter "Registrar"), with the approval of the President of the Special Court.

2. The Registrar shall provide the following documents to the requested State when making the request:

a) a certified copy of the judgment;

b) a statement indicating how much of the sentence has already been served, including information on any pre-trial detention;

c) when appropriate, any medical or psychological reports on the convicted person, any recommendation for his or her further treatment in the requested State and any other factor relevant to the enforcement of the sentence; and

d) certified copies of identification papers of the convicted person in the possession of the Special Court.

3. The requested State shall promptly decide upon the request of the Registrar, in accordance with national law, and inform the Registrar in writing of its decision whether or not to accept the convicted person.

Artikel 2

Förfarande

1. En framställning till den anmodade staten att verkställa ett straff skall göras av specialdomstolens registrator efter godkännande av specialdomstolens president.

2. Registratorn skall vid en framställning lämna den anmodade staten följande handlingar:

a) En bestyrkt kopia av domen.

b) En förklaring om hur stor del av straffet som redan har avtjänats, innefattande uppgifter om frihetsberövande före rättegång.

c) I förekommande fall, journaler angående den dömda personens fysiska och mentala hälsa, eventuella rekommendationer angående vidare behandling av honom eller henne i den anmodade staten samt andra omständigheter som är av betydelse för verkställande av straffet.

d) Bestyrkta kopior av identitetshandlingar för den dömda personen som innehas av specialdomstolen.

3. Den anmodade staten skall ofördröjligen i enlighet med gällande nationell lag fatta beslut om registrators framställning och skriftligen underrätta registratorn om beslutet.

Article 3

Enforcement

1. In enforcing the sentence pronounced by the Special Court, the competent national authorities of the requested State shall be bound by the duration of the sentence.

2. The conditions of imprisonment shall be governed by the law of the requested State, subject to the supervision of the Special Court, as provided for in Articles 6 to 8 and paragraphs 2 and 3 of Article 9 below.

3. The conditions of imprisonment shall be compatible with the Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners, the Body of Principles for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment and the Basic Principles for the Treatment of Prisoners.

Article 4

Transfer of the convicted person

1. The Registrar shall make appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the Special Court to the competent authorities of the requested State. Prior to his or her transfer, the convicted person will be informed by the Registrar of the contents of this Agreement.

2. If, after the transfer of the convicted person to the requested State, the Special Court, in accordance with its Rules of Procedure and Evidence, orders

Artikel 3

Verkställighet

1. Vid verkställande av specialdomstolens dom skall de behöriga myndigheterna i den anmodade staten vara bundna av längden av det straff som specialdomstolen bestämt.

2. Fängelsestraffet skall verkställas i enlighet med lagen i den anmodade staten under överinseende av specialdomstolen i enlighet med artiklarna 6-8 och artikel 9.2-9.3 i detta avtal.

3. Förhållandena i fängelset skall vara förenliga med Förenta nationernas standardminimiregler för behandling av interner, principerna för skydd av alla personer under någon form av frihetsberövande samt principerna för behandling av interner.

Artikel 4

Överföring av den dömda personen

1. Registratorn skall vidta lämpliga åtgärder för överföring av den dömda personen från specialdomstolen till de behöriga myndigheterna i den anmodade staten. Innan överföringen sker, skall registratorn underrätta den dömda personen om innehållet i detta avtal.

2. Om specialdomstolen i enlighet med sin rättegångsordning och sina bevisregler efter det att den dömda personen har överförts till den anmodade staten begär att denna person

that the convicted person appears as a witness in a proceeding before it, the convicted person shall, in accordance with the national law of the requested State, be transferred temporarily to the Special Court for that purpose, conditional on his or her return to the requested State within the period decided by the Special Court.

3. The Registrar shall transmit the order for the temporary transfer of the convicted person to the national authorities of the requested State. The Registrar shall ensure the proper transfer of the convicted person from the requested State to the Special Court and back to the requested State for the continued imprisonment after the expiration of the period of temporary transfer decided by the Special Court. The convicted person shall receive credit for the period he or she may have spent in the custody of the Special Court.

Article 5

Non bis in idem

The convicted person shall not be tried before a court of the requested State for acts constituting a crime falling within the jurisdiction of the Special Court, for which he or she has already been tried by the Special Court.

Article 6

Inspection

1. The competent authorities of the requested State shall allow

skall inställa sig som vittne vid en rättegång i specialdomstolen, skall personen i enlighet med den anmodade statens nationella lag tillfälligt överföras till specialdomstolen i detta syfte under förutsättning att personen återsänds till den anmodade staten inom den tid som specialdomstolen har bestämt.

3. Registratorn skall meddela de behöriga myndigheterna i den anmodade staten om begäran om tillfällig överföring av den dömda personen. Registratorn skall tillse att den dömda personen överförs på vederbörligt sätt från den anmodade staten till specialdomstolen och, sedan den tid för den tillfälliga överföringen som specialdomstolen bestämt har löpt ut, på motsvarande sätt överförs tillbaka till den anmodade staten för fortsatt verkställighet. Den dömda personen skall få tillgodoräkna sig tid som han eller hon har varit frihetsberövad vid specialdomstolen.

Artikel 5

Non bis in idem

Den dömda personen får inte ställas inför rätta vid en domstol i den anmodade staten för gärningar som omfattas av specialdomstolens jurisdiktion och för vilka han eller hon tidigare har lagförts av specialdomstolen.

Artikel 6

Inspektion

1. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall tillåta

the inspection of the conditions of detention and the treatment of the prisoner(s) by the International Committee of the Red Cross (hereinafter "ICRC"). The frequency of visits shall be determined by the ICRC. The Special Court can furthermore request the ICRC to carry out such an inspection. The ICRC shall submit a confidential report based on the findings of these inspections to the requested States and to the President of the Special Court.

Internationella rödakorskommittén, ICRC, att inspektera förhållandena i fängelset och behandlingen av internen eller internerna. Besöksfrekvensen skall bestämmas av ICRC. Specialdomstolen kan vidare begära att ICRC verkställer en sådan inspektion. ICRC skall till den anmodade staten och till specialdomstolens president avge en konfidentiell rapport på grundval av vad som framkommer vid dessa inspektioner.

2. The requested State and the President of the Special Court shall consult each other on the findings of the reports referred to in the previous paragraph. The President of the Special Court may thereafter request the requested State to report to him or her any changes in the conditions of detention suggested by the ICRC.

2. Den anmodade staten skall samråda med specialdomstolens president om vad som framkommer i de rapporter som avses i punkt 1 ovan. Presidenten får därefter begära att den anmodade staten rapporterar till honom eller henne om eventuella ändringar av fängelseförhållandena som föreslagits av ICRC.

Article 7

Artikel 7

Information

Underrättelser

1. The requested State shall immediately notify the Registrar of the following:

1. Den anmodade staten skall omedelbart underrätta registratören

a) if the convicted person has completed his or her sentence, two months prior to such completion;

a) när två månader återstår av strafftiden,

b) if the convicted person has escaped from custody;

b) om den dömda personen har rymt,

c) if the convicted person has deceased; and

c) om den dömda personen har avlidit och

d) if the convicted person

d) om den dömda personen kan kom-

becomes eligible for early release, pardon or commutation of sentence, six months or as soon as practicable prior to such early release, pardon or commutation of sentence.

2. Notwithstanding the previous paragraph, the Registrar and the requested State shall consult each other on all matters relating to the enforcement of the sentence upon the request of either party.

Article 8

Early release, pardon and commutation of sentences

1. If, pursuant to the applicable national law of the requested State, the convicted person is eligible for early release, pardon or commutation of the sentence, the requested State shall notify this to the Registrar, in advance of such eligibility, and shall include in any such notification all the circumstances pertaining to the eligibility for early release, pardon or commutation of the sentence.

2. The Special Court will give its view as to whether early release, pardon or commutation of sentence is appropriate. The requested State will take these views into consideration and respond to the Special Court prior to taking any decision in the matter.

3. Following the receipt of the response, the Special Court may request the transfer of the convicted person in accordance with paragraph 2 of Article 9.

ma i fråga för frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning sex månader i förväg eller så snart det är praktiskt möjligt.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 i denna artikel skall registratören och den anmodade staten, på begäran av endera parten, samråda i alla frågor som rör verkställigheten av straffet.

Artikel 8

Frigivning i förtid, nåd och straffnedsättning

1. Den anmodade staten skall i förväg meddela registratören om den dömda personen enligt dess tillämpliga lag kan komma i fråga för frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Ett sådant meddelande skall innehålla alla de omständigheter som medför att den dömda personen kan komma i fråga för en sådan åtgärd.

2. Specialdomstolen skall yttra sig om lämpligheten av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning. Den anmodade staten skall beakta yttrandet och svara specialdomstolen innan den fattar beslut i frågan.

3. När specialdomstolen har tagit emot svaret, får den begära att den dömda personen överförs i enlighet med artikel 9.2.

Article 9

Termination of enforcement

1. The enforcement of the sentence shall terminate:

a) when the convicted person has completed his or her sentence;

b) when the convicted person has died;

c) when the convicted has been released as a result of being granted early release, pardon or commutation of sentence; or

d) when the Special Court has issued a decision as referred to in paragraph 2.

2. The Special Court may at any time decide to request the termination of the enforcement in the requested State and transfer the convicted person to another State or to the Special Court.

3. The competent authorities of the requested State shall terminate the enforcement of the sentence as soon as it is informed by the Registrar of any decision or measure as a result of which the sentence ceases to be enforceable.

4. Upon the termination of the enforcement of a sentence, the Registrar shall in consultation with the requested State make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person from the requested State or in the case of death, the repatriation of the convicted person's body.

Artikel 9

Upphörande av straffverkställigheten

1. Straffverkställigheten skall upphöra

a) när den dömda personen har avtjänat straffet,

b) när den dömda personen har avlidit,

c) när den dömda personen har frigivits till följd av frigivning i förtid, nåd eller straffnedsättning, eller

d) när specialdomstolen meddelat beslut med stöd av punkt 2 i denna artikel.

2. Specialdomstolen får när som helst besluta att begära att verkställigheten avbryts i den anmodade staten och att den dömda personen överförs till en annan stat eller till specialdomstolen.

3. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten skall avbryta straffverkställigheten så snart de har blivit underrättade av registratören om beslut eller åtgärd som medför att domen inte längre kan verkställas.

4. Vid upphörande av straffverkställigheten skall registratören i samråd med den anmodade staten vidta lämpliga åtgärder för att från den anmodade staten överföra den dömda personen eller, om den dömda personen har avlidit, dennes kropp.

Article 10

Impossibility to enforce sentence

If, at any time after the decision has been taken to enforce the sentence, for any legal or practical reasons, further enforcement has become impossible, the requested State shall promptly inform the Registrar. The Registrar shall make the appropriate arrangements for the transfer of the convicted person. The competent authorities of the requested State shall allow for at least sixty days following the notification of the Registrar before taking other measures on the matter.

Artikel 10

Hinder mot straffverkställighet

Om det, sedan beslut att verkställa straffet har fattats, av rättsliga eller praktiska skäl har blivit omöjligt att fullfölja verkställandet av straffet, skall den anmodade staten omedelbart underrätta registratören. Registratören skall vidta lämpliga åtgärder för att överföra den dömda personen. De behöriga myndigheterna i den anmodade staten får inte vidta andra åtgärder i ärendet förrän 60 dagar har förflutit från det att registratören underrättades.

Article 11

Costs

1. Unless the parties agree otherwise, the Special Court shall bear the expenses related to the following:

a) the transfer of the convicted person to and from the requested State, including the temporary transfer to and from the Special Court for the purposes of appearing as a witness in a proceeding before the Special Court; and

b) the repatriation of the body of the convicted person, in case of his or her death.

2. The requested State shall pay all other expenses incurred by the enforcement of the sentence, including, but not limited to, medical treatment for the convicted person, if needed.

Artikel 11

Kostnader

1. Om parterna inte kommer överens om annat, skall specialdomstolen betala de kostnader som hänför sig till följande:

a) Överföringen av den dömda personen till och från den anmodade staten, däribland tillfällig överföring till och från specialdomstolen i syfte att vittna i en rättegång i specialdomstolen.

b) Överföringen av den dömda personens kropp om han eller hon dör.

2. Den anmodade staten skall betala alla andra kostnader som förorsakas av verkställandet av straffet, däribland, men inte begränsat till, nödvändig medicinsk behandling av den dömda personen.

Article 12

Entry into force

This Agreement shall be signed by both Parties. It shall be subject to ratification by Sweden, and shall enter into force on the first day of the first month following the date of receipt by the Special Court of the notification from Sweden of its ratification

Artikel 12

Ikraftträdande

Detta avtal skall undertecknas av båda parter. Det skall ratificeras av Sverige och träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter dagen för specialdomstolens mottagande av Sveriges meddelande om ratifikationen.

Article 13

Duration of the Agreement

1. This Agreement shall remain in force as long as sentences of the Special Court are being enforced by the requested State under the terms and conditions of this Agreement.

2. Upon consultation, either party may terminate this Agreement, with two months' prior notice in writing. This Agreement shall not be terminated before the sentences to which this Agreement applies have been terminated and, if applicable, before the transfer of the convicted person as provided for in Article 10 has been effected.

Artikel 13

Avtalets varaktighet

1. Detta avtal skall förbli i kraft så länge specialdomstolens domar verkställs av den anmodade staten i enlighet med bestämmelserna i avtalet.

2. Vardera parten får efter samråd skriftligen säga upp detta avtal med två månaders uppsägningstid. Avtalet skall inte upphöra att gälla förrän de straff som det omfattar har upphört och, i förekommande fall, överföringen av en dömd person har verkställts i enlighet med artikel 10.

Article 14

Amendment

This Agreement may be amended by mutual consent of the parties.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, duly authorized thereto, have signed this Agreement.

Artikel 14

Ändringar

Detta avtal får ändras genom ömsesidigt samtycke av parterna.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, undertecknat detta avtal.

Done at Freetown this 15th day of October, 2004, in duplicate, in the English language. Undertecknat i Freetown den 15 oktober 2004 i två exemplar på engelska språket.

For the Special Court for Sierra Leone: För Specialdomstolen för Sierra Leone:

Robin Vincent

Robin Vincent

Registrar

Registrator

For the Government of Sweden:

För Sveriges regering:

Hans Dahlgren

Hans Dahlgren

State Secretary for Foreign Affairs

Kabinettssekreterare